KUR'AN YOLU

İNİŞ SIRASINA GÖRE

KUR'AN ANLAM VE TEFSİRİ

Şaban PİRİŞ

Arz Yayıncılık

Kiçikapı Cad. Hasbahçeci İş Merk. No: 26/2 Kayseri

Tel: 0352. 231 24 02 Fax: 0352. 221 32 47

www.arz.com.tr

Arz Yayıncılık: 01

Kaynak Eserler:01

Baskı: Kalkan Ofset

ISBN:

سورة العلق

ALAK SÛRESİ (96)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

Adı: Yapışan, tutunan, kan pıhtısı ve embriyo anlamlarına gelir. Adını, insanın böyle basit bir nesneden yaratılmış olduğundan bahseden 2. ayetten almıştır.

İndiriliş Dönemi: Bu Sûre'nin bütün müfessirlerce ilk inen sûre olduğunda görüş birliği vardır. Fakat, sûrenin baş kısmı ile son kısmı aynı anda inmemiş, bu arada başka sûreler de inmeye başlamıştır.

Sûrenin Konusu: İnsana, kendisini, görevini, Rabbini tanıtmak ve günahlardan kaçınmasını öğütlemektir.

OKU!

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5)

"Oku! Yaratan Rabbinin adıyla..

İnsanı alaktan/embriyodan yaratan..

Oku! Rabbin, en cömerttir.

Kalemle öğretendir. İnsana bilmediğini öğretendir." (ayet: 1-5)

Hz. Muhammed (sav.) kırk yaşlarında iken, içinde yaşadığı toplum ve hayat ona çekilmez gelmeye başlamıştı. O, bir arayış içinde idi.

Huzursuzdu. Çünkü anlamsız putların kutsandığı ve onlara adaklar, kurbanlar sunulup; taşlardan, tahtalardan ve madenlerden medet umulduğu bir toplumda yaşıyordu. Ahlaki değerleri yok olmuş, fuhuş, içki, kumar, katillik ve eşkıyalığın yaygın olduğu bir Arabistan yarımadasında kız çocukları da diri diri toprağa gömülüyordu. Sabah yola çıkarken helvadan yaptığı putunu tazim ve sevgiyle yanına alan bir adam, gün içerisinde acıktığı zaman onu yemekten de kaçınmıyordu.

Böyle bir ortamda, huzur bulamayan ve onu bulabilmek için de Ramazan aylarında Mekke yakınlarındaki bir mağarada inzivaya çekilen Hz. Muhammed, rivayet edildiğine göre, yine böyle bir günde kendince düşünüp, Rabbine dua ederken, Allah'ın kendisini alemlere rahmet olarak, son peygamber seçtiğinden habersizdi. İşte bir anda olanlar oldu ve Cebrail kendisine ilk vahyi getirdi.

"Oku!" diyordu Cebrail, Muhammed'i (sav) takadı kalmayıncaya kadar sıkarak. Muhammed (s.a.v.):

-Ben okuma bilmem, demişti. Ama Cebrail onu bırakmamıştı. Bir kere daha, bir kere daha aynı şekilde sıkıp, arkasından aynı emri tekrarladı:

-Oku! Bu son sıkıştan sonra, Hz. Muhammed'in bütün gücü tükenmiş, çaresizlik içinde:

-Ben okumasını bilmem, ne okuyayım? diyor ve muhatabının vereceği cevabı bekliyordu. Bütün dikkatlerini kendisinden okumasını isteyen kimseye yöneltmiş ve ne istediğini anlamaya çalışıyordu. İşte o atmosferde Cebrail'in söylediği şuydu:

-Oku! Yaratan Rabbin adıyla.."

Rivayetin doğruluğu tartışacak değiliz. İlk vahyin meşhur olan bu rivayette anlatıldığı gibi mi yoksa başka bir şekilde mi geldiğinden çok bizi öyle veya böyle gelmiş olan vahyin içeriği ilgilendirmektedir.

Okumak, Rab ve insan.. Burada okumak, bir yazıyı okumak değildir. Çünkü vahy yazılı olarak değil sözel olarak gelmektedir. "Oku!" anlamına gelen "ikra" sözü, yazılı bir metni de okumayı da ifade ettiği gibi, bir şeyi mütalaa etmek, incelemek, araştırmak, itaat etmek, uymak gibi anlamlara da gelir.

"Rabbinin adı ile veya "Rabbinin adına" okumak da: "Allah için düşünmek, araştırmak, itaat etmek ve Cebrail'in kendisine öğrettiği vahye tabi olup, onunla mütalaa etmek" anlamında düşünülmelidir.

Cebrail, Hz. Muhammed'e getirdiği ilk vahiyde "Oku" yani gözünü aç, incele, araştır ve gerçeği gör, Rabbini tanı. İnsanın ne kadar basit ve değersiz bir sıvıdan ne kadar mükemmel bir hale getirilişini düşün ve çok

cömert olan Rabbine karşı sorumluluğunu yerine getir. Bilgi Rab ile başlar. İnsan hiç bir şey bilmezken, her şeyi ona Rabbi öğretmiştir. İnsan hiç bir şey değilken, Rabbi ona değer vermiş ve onu mükemmel bir insan haline getirmiştir.

Öyleyse insan, Rabbinin kendisine verdiği değeri korumalı, Rabbini unutarak ona isyan ederek azgınlık ederek doğru yoldan çıkmamalıdır. Yoksa, kendisini ahirette hesaba çekecek olan Rabb'e nasıl hesap verecektir?

كَلاَّ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغَى (6) اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنَى (7) اِنَّ اِلَى رَبِّكَ الرُّجْعَى (8)

"Hayır! Şüphesiz insan azgınlık ediyor. Kendisini ihtiyaçsız görmekle. Oysa, dönüş Rabbinedir." (ayet: 6-8)

İnsan ne zaman kendisini güçlü görüyor, zengin görüyor, kimseye bir ihtiyacı olmadığını düşünüyor, o zaman Allah'ı unutuyor. Azgınlık etmeye, zalimlik etmeye, haksızlık etmeye başlıyor. Oysa eninde sonunda tüm yaptıklarından hesaba çekileceğini ve Rabbinin huzuruna çıkarılacağına inansa, böyle serserice hareket etmez. Hareketlerine çeki düzen verir.

Allah, iki insanın karşılaştırmasını yapıyor. Birisi, mü'min ve namazını kılan, doğru yol üzerinde ve insanlara takvayı/Allah'tan korkmayı, günahlardan sakınmayı emrediyor. Diğeri ise, bu kişiye karşı saldırgan tavırlar sergiliyor, yalanlıyor, yüz çeviriyor ve kendisini Allah'ın görmekte olduğunu unutuyor. Allah'a meydan okumaktan çekinmiyor.

اَرَاَيْتَ الَّذِي يَنْهَى (9) عَبْدًا اِذَا صَلَّى (10) اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى (11) اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوَى (12) اَرَاَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى (13) اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللَّهَ يَرَى (14) كَلاَّ لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعاً بِالنَّاصِيَةِ (15) نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ (16) فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ (17) سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ (18) كَلاَّ لاَ تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ (19)

"-Engelleyeni gördün mü? Kulu, namaz kılarken..

-Gördün mü? Eğer kılavuz üzerinde ise veya takvayı emrettiyse?

-Gördün mü? Eğer, yalanlamış ve yüz çevirmişse,

Allah'ın gördüğünü bilmiyor mu?

Hayır! Eğer son vermezse, elbette perçeminden yakalayıp, sürükleriz. Yalancı, günahkar perçeminden.

-Haydi çağırsın çetesini/meclisini.

Çağıracağız zebanileri..

Hayır! ona itaat etme!

Secde et ve yaklaş!" (ayet: 9-19)

Allah, elçisine karşı hırçın ve zalimce davranan, bu davranışına da toplum içindeki etkinliğini dayanak yapan inkarcıya haddini bildirmektedir. Ahirette hüsrana uğrayacağını, perişan edileceğini ve zebanilere teslim edileceğini açıklıyor.

Zebaniler, cehennem bekçileridir. Görevleri suçlu günahkarları ateşe atmak ve orada ebedi kalmalarını sağlamaktır.

Peygambere ve onun şahsında mü'minlere bir emirle sûre sona eriyor:

"Sakın o kafire itaat etme ve (Rabbine) secde et ve yaklaş."

Allah, mü'minlerin karşısına dikilen ve vahyi yalanlayan, Allah'ın hükümlerini, hakimiyetini kabul etmeyen inkarcılara itaati yasaklıyor. Çünkü onlara itaat, Allah'a itaatsızlık demektir.

ALAK SURESİ'NDEN EMİRLER

1. Yaratan Rabbinin adıyla oku.(1)

2. Kendini yeterli görerek azgınlık etme. (6-7)

3. Takvayı emret. (12)

4. Allah'ın her şeyi gördüğünü bil. (14)

5. Kafire itaat etme, Allah'a secde et ve yaklaş. (19)

سورة القلم

KALEM SÛRESİ (68)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

Adı: Sûre, Kalem'e yeminle başladığı için bu adı almıştır.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de ilk indirilen surelerdendir.[1]

Sûrenin Konusu: Sûre, Peygambere itiraz eden inkarcılara verilen cevapları ve inkarcıların psikolojisini işlemektedir.

1-16: PEYGAMBER VE SAPIKLAR

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) 'in İslam'ı tebliğe başladığı ilk günlerde, Mekke'nin ileri gelenlerinin bu durum pek hoşuna gitmemişti. Onlara göre, daha genç yaşlarda sayılabilecek birinin çıkıp Allah'ın elçisi olduğunu söylemesi ve yüzlerce yıllık gelenek dininin yanlış olduğunu iddia etmesi akıl alacak bir iş değildi. Onun için "aklını yitirmiş" anlamına gelen "mecnun" ve "meftun" sıfatlarını yakıştırıyorlardı. Yüzlerce yıllık dinlerinin böyle iddialarla sarsılmaması, insanların şüphe ve tereddütlere düşerek o dinden uzaklaşmalarını önlemek için harekete geçtiler. O güne kadar adı "güvenilir Muhammed" olan o temiz insana çok yakışıksız ve çirkin yakıştırmalarda bulundular. Bu sözler Peygamberimizi incitmişti, daha yeni yeni görevini kavramaya ve yerine getirmeğe çalışan bir elçiye yapılan bu kötü muamele, Allah'ın ayetleriyle ortaya konuyor ve Peygamberin moralini yükseltecek açıklamalar yapılıyordu. Allah, sureye kalemin ve yazının değerini, bir başka söyleyişle ilmin önemini vurgulayan yemin kelimesiyle başlıyor:

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ (1) مَا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ (2) وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ (3) وَاِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ (4)

1

"Nun, kaleme ve onunla yazılanlara yemin olsun.

Sen Rabbinin nimeti sayesinde deli değilsin. Senin için sonsuz bir ecir vardır. Sen, büyük bir ahlak üzeresin." (ayet:1-4)

"Nun" harfi de daha önceki sûre başlarında geçen harfler gibi bir harftir. Nun'a yazılış itibariyle mürekkep hokkasına benzediği için mürekkebi sembol ettiği söylenmiştir. "Kalem" ile Kur'an'ın yazıldığı kalemin "yazılanlar" ile de Kur'an'ın kastedildiği söylenmektedir.

"Nun" için divit, balık, kılıcın ağzı denmiştir. Yunus Aleyhisselam'a da balık tarafından yutulduğu için "zun nun" yani "balık sahibi" denmiştir.

Yine Nun hakkında eski müfessirlerden ilmi olmayan çeşitli rivayetler gelmiştir. Mesela, İbn-i Abbas'a nispet edilen bir rivayette Nun'un yedi kat yeri üstünde taşıyan büyük bir balık olduğu, Nun sarsılınca yeryüzünün de oynadığı söylenmektedir ki böyle bir şeyin doğru olamayacağı açıktır.[2] Allah Resulü'nün içini açan ve onu şereflendiren ayetlerden sonra, O'na karşı mücadele edenlere yöneliyor hitap:

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ (5) بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ (6) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (7)

"Sen de göreceksin, onlar da görecekler.. Hanginizin deli/meftun olduğunu..

Rabbin, yolundan sapanı en iyi bilen O'dur. Doğru yolda olanı da en iyi bilen O'dur." (ayet: 5-7)

"Meftun" kelimesi: deli, şeytana en çok dost olan, cinlerin musallat olduğu ve aklını yitiren kimse, fitneye düşen ve haktan sapan adam anlamlarına gelir.[3] Mekke'nin ileri gelenlerinin Peygamberin çağrısına karşı ilk tepkileri, onun söylediklerini akıllı ve yerinde bulmamak olduğunu görüyoruz. Bugünkü kullanımıyla onu hemen oracıkta "meczup" ilan ediyorlar. Onun sözlerini gerçekçi ve doğru görmüyorlar. Onu yoldan çıkmış bir sapık olarak isimlendiriyorlardı. Peygamberi bu sözleriyle küçümsüyorlar ve onun itibarını yok etmek, etki sahasını daraltmak istiyorlardı. Peygamberin nefsine ağır gelen bu tavır karşısında Allahu Teala, onu şu emirle takviye ediyor:

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ (8) وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ (9)

2

3

"Sakın yalanlayanlara itaat etme! Onlar ister ki, sen müsamaha gösteresin de onlar da müsamaha göstersinler."(ayet:8-9)

"Tüdhinu" kelimesi ile müsamahakar davranış kastediliyor. Yani onların, taptıklarının boş ve dinlerinin geçersiz olduğunu açıkça söylemeyip, içinden öyle olduğuna inansa bile görünürde onlara sıcak davranmak. Onların putperestliğini fazla eleştirmemek. Eğer Peygamber böyle davranırsa, onlar da Peygamberin tek ilah anlayışına saygılı olacaklar ve onu inancıyla baş başa bırakacaklar. O, inancının bir gerçek olduğunu ve mutlaka uyulması gerektiğinde direnince onlar da inkarcılık ve Peygambere karşı hakarette direniyorlar.

Peygamber, doğruyu açıklamaktan çekinmemeli ve onu çok açık olarak ifade etmeli ki herkes kolaylıkla anlasın. Ama bu, kaba, çirkin ve kavgacı bir uslubu gerektirmez. Nitekim Allah, Musa'yı Firavun'a gönderirken ona yumuşak söz söylemesini emrediyordu. Yumuşaklıkla tavizi birbirine karıştırmamak gerekir. Allah, burada haşin, kırıcı ve kaba olmayı emretmiyor. Gerçeklerden taviz vermeyi yasaklıyor. O inkarcıların çirkin özelliklerini ve ahlaki zaaflarını sıralayarak onlara karşı gelmeye çağırıyor:

وَلاَ تُطِعْ كُلَّ حَلاَّفٍ مَهِينٍ ﴿10﴾ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ﴿11﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيمٍ ﴿12﴾ عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿13﴾

"Yemin edip duran alçağa itaat etme! Ayıp arayana ve laf götürüp getirene.. İyiliği engelleyene, günaha düşkün olana... Kaba, üstelik kötü ün sahibi..." (ayet:10-13)

Toplumda bu tür insanlar adeta iyi kimseler gibi yer bulur. Aslında hiç kimse bunları içtenlikle sevmediği halde kabalıkları, her şeyi eleştirmeleri, onu buna, bunu ona gammazlamaları, iyiliğe engel olup, günaha korkusuzca dalmaları, üstelik kötü de olsa ünlü olmaları sebebiyle onlardan bir çekince meydana gelir. Bir de bunların ekonomik veya fiziki güçleri varsa, yağcılık yapan zayıf karakterli insanlar bunların etrafında çöreklenir.

اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿14﴾ اِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿15﴾ سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿16﴾

"Mal ve oğul sahibi olması sebebiyle (itaat etme)

Ona ayetlerimiz okunduğu zaman:

-Eskilerin masalları!.. der. Yakında onun burnunu yere sürteceğiz." (ayet: 14-16)

O, kendisini dev aynasında görür ve şeytanın bile gururlanmadığı kadar büyük bir gurura kapılır. Kendisini Allah'a hesap verme mevkiinde görmez. Sahip olduklarını Allah'ın verdiğini anlayacak bir duyarlılığı yoktur. "Küçük dağları ben yarattım" diyecek kadar büyüklenir, fakat, Allah'ın ayetlerini kabul etmeyen her kafir gibi onun da havası inecektir. Burnu yere sürtülecektir.

Allah ona ve benzerlerine bir örnek hatırlatıyor. Sahip oldukları nimetleri kendilerine Allah'ın verdiğini unutup da O'nu hesaba katmadan hareket eden kardeşlerin hikayesini ibret olsun diye anlatıyor.

17-34: BAHÇE SAHİPLERİ'NİN HİKAYESİ

اِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اِذْ اَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ (17) وَلاَ يَسْتَثْنُونَ (18)

"Biz onları, sabahleyin meyvelerini toplamağa yemin eden bahçe sahiplerini denediğimiz gibi denedik. Hiç bir istisna da yapmıyorlardı." (ayet:17-18)

Yani, "Allah dilerse" demiyorlar veya malımızdan bir kısmını da fakirlere verelim." diye bir pay ayırmıyorlardı.

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ (19) فَاَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ (20) فَتَنَادَوا مُصْبِحِينَ (21) اَنِ اغْدُوا عَلَى حَرْثِكُمْ اِنْ كُنتُمْ صَارِمِينَ (22) فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ (23) اَنْ لاَ يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ (24) وَغَدَوْا عَلَى حَرْدٍ قَادِرِينَ (25)

"Onlar uyurken, Rabbin tarafından bir felaket bahçeyi sarıverdi. Sabaha bahçe kapkara kesildi. Sabahleyin birbirlerine seslendiler:

-Mahsulü toplayacaksanız, erkenden yola çıkın! diye gizlice konuşarak yola düştüler.

-Sakın bugün hiç bir yoksul oraya girmesin, diyerek.. Varlıklı oldukları halde (muhtaçları) engellemek için erken yola çıktılar." (ayet: 19-25) yani yoksullara "zırnık göstermemek" tabiri ile ifade edilebileceği gibi, kesinlikle kimseye acımadan ve imkanları olduğu halde cimrilik yaparak bahçelerinin, bostanlarının yolunu tuttular.

فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوا اِنَّا لَضَالُّونَ (26) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (27) قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ لَوْلاَ تُسَبِّحُونَ (28)

"Onu gördüklerinde:

-Yolu şaşırdık, dediler.

-Hayır, Biz mahrum bırakıldık. Onların en insaflı olanı:

-Ben size (Allah'ı) tesbih etmemiz gerekmez mi? dememiş miydim? dedi." (ayet: 26-28)

Hemen akılları başlarına geldi ve:

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (29) فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلاَوَمُونَ (30) قَالُوا يَاوَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا طَاغِينَ (31) عَسَى رَبُّنَا اَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ (32)

"-Rabbimizin şanı yücedir. Biz, zalimlerden olduk, dediler. Başladılar birbirlerini kınamaya..

-Yazıklar olsun bize, azgınlardan olduk, dediler. Belki Rabbimiz bize bundan daha iyisini verir. Biz, ancak Rabbimizden dilemekteyiz." (ayet: 29-32)

Allah, onları bu dünyada verdiği nimetlerden mahrum bırakmakla cezalandırmıştı. Onlar hatalarını anlayıp, Rablerine yönelmişlerdi. Eğer Allah'a dönmemiş olsalardı, ahiret azabını da elbette tadarlardı. Nitekim, Allah'a dönmeyen, ayetlere sırt çeviren nankörler acı bir azaba düçar olacaklardır.

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (33) اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ (34)

"İşte azap böyledir. Ahiret azabı daha büyüktür. Bilmiş olsalardı... Şüphesiz takva sahipleri için Rab'leri katında nimet cennetleri vardır." (ayet:33-34)

35-43: İNKARCILAR VE KIYAMET

Allah, iman edenleri ve ayetlerine uyanları cennet nimetleriyle ödüllendirecek, kafirleri de cehennem ile cezalandıracaktır.

اَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ (35) مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ (36) اَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ (37) انَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا يَتَخَيَّرُونَ (38) اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ انَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ (39) سَلْهُم اَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ (40) اَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ (41)

"Müslüman olanlarla suçluları bir tutar mıyız? Ne oluyor size? Nasıl hüküm veriyorsunuz? Yoksa sizin bir kitabınız var da oradan mı ders çıkarıyorsunuz? Herhalde orada ne arzu ederseniz hepsi sizin...

Yoksa, kıyamete kadar neye karar verirseniz sizin olacak diye bizden alınmış yeminleriniz mi var? Onlara sor, hangisi buna kefil olacak?

Yoksa, onların hissedarları mı var? Eğer doğru söyleyen kimseler iseler, getirsinler hissedarlarını.." (ayet: 35- 41)

Allahu Teala, inkarcıların hiç bir haklı nedene dayanmayan tavırlarıyla alay ediyor. Önce onları uyarıyor, sonra gülünç durumlarını ortaya koyuyor. Sonra da onlara hodri meydan diyor.

Onların, Allah'tan başka ilah olarak tanıdıkları ve hakimiyet ve dünyanın düzeninde pay sahibi oldukların zannettikleri putlarının hiç bir gücü ve hakimiyette hissedarlığı yoktur. Var olduğunu iddia ediyorlarsa, haydi getirsinler bakalım, kıyamet günü onları acı azaptan kurtarabilecek mi? Bugün Rabbini secdeye çağrılıp da kaçanlar, bakalım o gün ne yapacaklar?

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ (42) خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ (43)

"İşler kızıştığı gün, secdeye çağrılırlar da buna güçleri yetmez. Gözleri yere yıkılmış, yüzlerini zillet bürümüş/perişan olmuşlardır. Oysa onlar, selamette iken secdeye çağrılmışlardı." (ayet: 42-43)

"Yukşefu an sâk" ibaresi değişik şekillerde yorumlanmıştır. "Yukşefu" açılır, ortaya çıkar, iyilikler ve kötülükler ortaya dökülür, anlamlarına gelir. "sâk" kelimesi de diz ile topuk arasındaki kısma denildiği gibi; can, ağaç gövdesi anlamına da gelir. "Yuksşefu an sâk" bir deyimdir. İbn-i Ebu Necih, Mücahid'den nakleder ki; o, "baldırın açılması" tabirinin işin şiddeti anlamına geldiğini söylemiştir. Yine İbn-i Abbas'tan nakledilen bir görüş de "kıyametin dehşetinden korkunç ve şiddetli bir hal belirir, anlamına geldiğini söylemektedir. İşlerin açılıp, amel defterlerinin belirdiği zamandır, da denilmiştir.

Hayatta iken Allah'a secde etmekten kaçınanlar, başkalarının kulu olanlar o gün isteseler de secde etmeye güç yetiremezler. Çünkü onlar, cezalarını çekmek üzere cehenneme sevkedileceklerdir.

44- 52: VAHİY VE RESUL

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لاَ يَعْلَمُونَ (44) وَأُمْلِي لَهُمْ اِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ (45)

"Bu sözü yalan sayanları bana bırak. Onları bilmedikleri bir yerden ağır ağır azaba yaklaştıracağız. Onlara mühlet veriyorum. Çünkü benim tuzağım çok sağlamdır." (ayet: 44- 45)

Kur'an'ı yalanlayanları, Peygambere deli diyenleri, onunla mücadele edenleri, Peygamber'in Allah'a havale etmesi emrediliyor. Allah'ın onlara bir azap hazırladığı açıklanıyor. Onlar, farkında olmadan bu kötü akıbete doğru gidiyorlar. Aslında bu açıklamalar da kafirlere bir uyarı ve dönüş için son çıkış yoludur. Yani "artık uçurumdan yuvarlanacaksınız, kendinize gelin, frene basın. Yoksa, büyük bir azaba uğrayacaksınız"

anlamına geliyor. Yine de vurdumduymaz nankörler bu söze kulak asmayacaklardır.

Allah, elçisine tekrar hitap ederek, bunca uyarılara rağmen bir türlü laf anlamayan kafirlerin acaba, gerçekleri görmelerini engelleyen başka sebepler mi var diye soruyor. Aslında böyle sebebin olmadığını biliyor, fakat, inkarcıların tavırlarının anlaşılmaz ve gerekçesiz oluşu, ister istemez akla böyle bir soru getiriyor. Acaba onlardan istenen çok büyük bir ücret mi var ki, onu ödemeye güçleri yetmediği için bu çağrıya icabet edemiyorlar?

اَمْ تَسْاَلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ (46) اَمْ عِنْدَهُمْ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ (47)

"Yoksa, onlardan bir ücret istiyorsun da ağır bir borç altındalar mı?

Yoksa gayb onların yanında da, onlar mı yazıyorlar?" (ayet:46-47)

Gelecekte neler olacağını bilmiyorlar. Başlarına nasıl bir azap geleceğinden habersiz oldukları için Peygambere uymuyorlar. Onların inanmamakta direnmelerine karşın Peygamber ne yapmalıydı? Artık uyarmaktan vaz mı geçseydi acaba?

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلاَ تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ اِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ (48) لَوْلاَ اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ (49)

"Rabbinin hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi /Yunus gibi olma. Hani O, boğuk bir sesle Rabbine seslenmişti. Rabbinden ona bir nimet erişmiş olmasaydı, kınanmış olarak çıplak bir yere atılacaktı." (ayet: 48-49) Yunus, balığın karnında Rabbine yalvararak Rabbinden bağışlanma diledi ve yaptığı hatayı anladı. Allah da onu geçmiş hayatındaki salih amellerine bakarak affetti. Allah onu peygamber olarak kavmine göndermişti. O, insanları hakka çağırmış fakat toplum inkarcılıkta ayak diremişti. O da topluma kızarak başını alıp gitmişti. Görevli olduğu tebliğ faaliyetini yarıda kesmiş, Rabbinin emrini beklememişti. Sabırsızlığı ve görevi terk edişi sebebiyle balık tarafından yutulmakla cezalandırılmıştı. Bu balık, büyük bir ihtimalle balinadır. Bunun Yunus balığı olduğunu söyleyenler varsa da, bu, herhalde balina ile Yunus balığına aynı adı vermelerinden dolayıdır. Yoksa insanı kolayca yutabilecek büyüklüğe sahip olan balinadır.

Allah, Hz. Muhammed'e de böyle bir cezaya çarptırılmamak için tebliğ görevini asla bırakmamasını emrediyor.

Yunus Peygamber, daha sonra Allah'ın merhameti sayesinde kurtuluyor.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ (50)

"Rabbi O'nu seçti ve salih kimselerden kıldı." (ayet: 50)

Sûrenin son ayetleri inkarcıların Peygambere karşı olumsuz tavırlarını bir kere daha hatırlatırken, Kur'an'ın ne olduğunu da bir kez daha göz önüne seriyor:

وَاِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ (51) وَمَا هُوَ اِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ (52)

"Kafir olanlar, zikri işittiklerinde seni neredeyse gözleriyle devireceklerdi:

-O, kesinlikle bir delidir, diyorlardı. Oysa o/Kur'an toplumlara bir uyarı/öğütten başka bir şey değildir." (ayet:51-52)

Peygambere deli demeleri, okuduğu Kur'an yüzündendir. Kur'an ise zikir, yani aklı olanları uyarıp, onlara öğüt veren, onları düşünmeye sevk eden bir kaynaktır.

KALEM SURESİNDEN EMİRLER-YASAKLAR

1. Allah'ın vahyini yalanlayanlara, uygulamayanlara itaat etme.(8)

2. İnkarcılara taviz verme. (9)

3. Yemin edip duran, Ayıp arayan, laf götürüp getiren, iyiliğe engel olan, günaha düşkün, kaba, kötülüğü ile ün yapmış, Allah'ın ayetlerine "eskilerin masalları" diyen hiçbir alçağa varlıklı diye itaat etme. (10-15)

4. Allah'ın sana vermiş olduğu nimetlerde yoksulların da hakkını gözet. (24)

5. Allah'ın ayetlerini yalanlayanları Allah'a bırak. (44)

6. Rabbinin vereceği hükmü bekle. Görevini terk etme. (48)

سورة المزمل

MÜZZEMMİL SÛRESİ (73)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

Adı: Örtüye bürünen anlamına gelir. İlk vahiylerin geldiği günlerde Peygamberimiz korkmuş ve titreyerek eve gelmiş ve "üzerimi örtünüz." diyerek yatağına girmiştir. Gelen vahiyler, onun bu halini tasvir ederek başladığı için bu adı almıştır.

İndiriliş Dönemi: Mekke döneminin başlarıdır. Yani Hz. Muhammed'in Peygamberlikle görevlendirildiği ilk günlerde indirilmiştir.

Sûrenin Konusu: Bu Sûre, Peygamberi ağır bir yükümlülüğe hazırlayan, onun psikolojik yönünü güçlendiren ayetlerden oluşmaktadır. Kendisine karşı mücadele edecek insanlarla ilişkisini belirleyen ve genel olarak insanlara bir uyarı niteliğinde olan ayetler göze çarpmaktadır.

1-9: VAHYE HAZIRLIK

يَاأَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ (1) قُمِ اللَّيْلَ الاَّ قَلِيلاً (2) نِصْفَهُ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً (3) اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً (4) اِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلاً ثَقِيلاً (5)

“-Ey Örtüsüne bürünen! Gece kalk, ancak birazı dışında. Gece yarısında veya biraz önce ya da biraz sonra... ve ağır ağır Kur'an oku! Çünkü biz sana ağır bir söz vahyedeceğiz."(ayet:1-5)

Büyük bir göreve hazırlanan Hz. Muhammed'in geceleri ibadetle geçirmesi emrediliyor. Gece uykusunu azaltması ve ortalama yarı yarıya geceyi ibadetle geçirmesi isteniyor. Kur'an okuması isteniyor. Ama bu okuyuş "tertil" üzere olmalıdır. Nedir tertil?

Yavaş, yavaş, düşüne düşüne okumaktır. Tek tek, kelime kelime okumaktır. anlamını idrak ederek kavrayarak okumaktır. Bu okuyuşun gece yapılması, onu en iyi bir şekilde anlamaya ve kavramaya en uygun vaktin o zaman olmasındandır. Gece insanı düşünmeye sevk eden bir sessizlik ve insanı rahatlatan, dikkatini toplamasını sağlayan bir atmosfere sahiptir.

İnsanlara Allah'ın vahyini ulaştırmakla görevlendirilen bir insanın herkesten çok o vahyi doğru olarak anlaması, kavraması ve o vahyi yaşaması gerekir. İşte Allah, Muhammed'i buna hazırlamak için gece okuyuşunu farz kılıyor.

اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْئًا وَاَقْوَمُ قِيلاً (6) اِنَّ لَكَ فِي اَلنَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلاً (7) وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلاً (8) رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلاً (9)

"Gece uyanıklığı daha etkili ve okuyuş için daha elverişlidir. Gündüz ise, senin için uzun bir meşguliyet vardır.

Rabbinin ismini zikret ve her şeyi bırakıp yalnız ona yönel. O, doğunun da batının da Rabbidir. O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse O'na teslim ol!" (ayet: 6-9)

تَبَتَّلْ tebettel" kelimesi "herşeyden kesilmeyi" ifade etmektedir. Allah, Peygamberine "her şeyi arkanda bırak, bana yönel" buyuruyor. Çünkü o, her şeyin sahibidir, rabbidir. Herşey ona aittir. O'ndan başka bir güç ve kudret kaynağı yoktur. Yaratıcı, yaşatıcı, rızıklandırıcı yoktur. Öyleyse kendisine teslim olunmaya, her istediği yerine getirilmeye layık olan bir tek Allah'tır. O'na sığınmak, ona güvenmek ve onun vereceği hükme razı olmak gerekir. Allah da kuluna bunu emrediyor.

10-19: İNKARCILARA UYARILAR

Peygamber, insanları doğunun da batının da sahibi olan Allah'a kulluğa davet edip, Allah'ın ayetlerini okuyunca onların tepkisiyle karşılaştı. Eski adet ve alışkanlıklarına ters gelen, din anlayışlarını temelinden sarsan bu yeni çağrıya olumlu bakmadılar. Peygamberi yalancılıkla, aklını kaybetmiş olmakla, saçmalamakla itham ettiler. Sapık, azgın dediler.(1) Putları bir kenara itip, yalnızca Allah'a dua ve ibadet

etmesine tahammül edemediler. Ona hakaretler ettiler, dil uzattılar. Kaş göz işareti yaptılar, onunla alay ettiler.

Fakat tüm bunlara karşı Allah ona sabır tavsiye etti. Müşrikleri de başlarına gelecek korkunç bir azapla uyardı.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلاً (10) وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلاً (11)

"Onların söylediklerine sabret ve yanlarından güzellikle ayrıl. Varlıklı olup da yalanlayanı bana bırak. Onlara biraz süre tanı." (ayet: 10-11)

İslam'a davetin ilk yıllarında, onların düşünebileceği ve gerçekle batılın iyice birbirinden ayrılmasına yetecek kadar bir sürenin tanınması gerekiyordu. Fakat, Allah, inkarcıları er geç cezalandıracaktı. Nitekim onlardan önce gelip geçmiş nesillerden inkarcıları da cezalandırmıştı. Cehennem ise en büyük cezadır. Kıyamette onun habercisidir.

اِنَّ لَدَيْنَا اَنْكَالاً وَجَحِيمًا (12) وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا اَلِيمًا (13) يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً (14) اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ رَسُولاً شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا اِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولاً (15) فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذًا وَبِيلاً (16) فَكَيْفَ تَتَّقُونَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا (17) اَلسَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولاً (18) اِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ اِلَى رَبِّهِ سَبِيلاً (19)

"Bizim yanımızda ağır boyunduruklar ve cehennem var. Boğazı tıkayan bir yiyecek ve acı veren bir azap!.

O gün, yeryüzü ve dağlar yerinden oynar ve dağlar uçurulan kum yığınları haline döner.

Biz, Firavun'a bir elçi gönderdiğimiz gibi size de şahitlik edecek bir elçi gönderdik. Firavun elçiye karşı geldi de onu çok kötü bir şekilde yakaladık.

Eğer inkar ederseniz, çocukları saçları ağarmış ihtiyarlara çeviren o günden nasıl korunabilirsiniz? O gün gök yarılacak ve O'nun vaadi yerine gelmiş olacaktır.

Bu bir uyarıdır. Dileyen Rabbi'ne doğru bir yol tutar." (ayet: 12-19)

O korkunç azaptan kurtuluşun tek çaresi Rabbe giden yolun tutulmasıdır. Ayette geçen "sebil" kelimesinin nekra (belirsiz) gelmiş olması, rabbe giden yolların çokluğunu değil, insanın seçiminde karşılaştığı yolların çokluğunu gösterir. Onlardan bir yol, ancak Allah'ın gösterdiği bir yoldur. Kur'an'ın yoludur, vahyin yoludur.

20: GECE İBADETİNİN TAHSİSİ

Başlangıçta Peygambere emredilen gece ibadeti ve okuyuşunu bütün mü'minler, bir vecibe gibi yerine getiriyorlardı. Fakat bu durum onlara zor geliyordu. Allah ise onları zora sokmak ve kaldıramayacakları bir görevle mükellef tutmamıştı. Bunu surenin son ayetinde şöyle açıklıyor:

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنَى مِنْ ثُلُثَي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنْ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَاَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًاوَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ اَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ اِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (20)

"Şüphesiz Rabbin, senin ve seninle birlikte olanlardan bir topluluğun gecenin üçte ikisinde, yarısında ve üçte birinde kalktığını biliyor. Geceyi ve gündüzü Allah takdir eder. Sizin onu iyi hesaplayamayacağınızı bildiği için sizi bağışlamıştır. Öyleyse Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun.

İçinizden hasta olacakları, bir kısmınızın yeryüzünde dolaşıp, Allah'ın rızkını arayacağını, diğerlerinin Allah yolunda savaşacağını da bilmektedir. Öyleyse ondan kolayınıza geleni okuyun, namazı kılın ve zekatı verin ve Allah'a güzel bir ödünçte bulunun. Kendiniz için hayır olarak ne hazırlarsanız, onu Allah katında daha iyi, daha büyük bir ödül olarak hazır bulursunuz.

Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah, çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir." (ayet: 20)

Muhtemeldir ki, İslamiyetin ilk günlerinde, Müslümanlar nazil olan her sureyi, her ayeti okumak ve geceleri bunları okuyarak Allah'a ibadet etmek iştiyakı içinde idiler. Belki de unutmamak için indirilen her yeni ayet grubuyla, daha önce indirilenleri de aynı gecede okumaya çalışıyorlar, bu da onlara ağır geliyordu. Allahu Teala kullarını zora sokmamak için, onların kolayına gelenini okumasına izin verdi.

Onlara namaza bağlı kalmayı ve zekatı, yani arınmak için Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan ihtiyaç sahiplerine vermelerini emretti. Verdikleri her şeyi Allah katında fazlasıyla hazır bulacaklarını haber verdi. Verdiklerini Allah tarafından alınan güzel bir ödünç gibi düşünmelerini istedi.

MÜZZEMMİL SURESİ'NDEN EMİRLER

1. Ey örtüsüne bürünen (peygamber) gece kalk ve ağır ağır (düşüne düşüne) Kur'an oku. (1-4)

2. Rabbinin ismini zikret ve her şeyi bırakıp, yalnız ona yönel. (8)

3. Allah'a teslim ol. (sığın/vekil edin.) (9)

4. Rabbine giden yolu tut. (19)

5. Namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a güzel bir ödünç takdim edin. Allah'tan mağfiret dileyin. (20)

سورة المدثر

MÜDDESSİR SÛRESİ (74)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: Örtüsüne bürünen anlamına gelir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de ilk inen sûrelerdendir.

Sûrenin Konusu: Uyarılar. Peygambere, inkarcılara ve tüm insanlara.. Kıyamet, cehennem ve ceza..

1-10: KALK VE UYAR!

Müzzemmil ve Müddessir aynı anlama gelen iki kelime, fakat bazı nüans farklarıyla birbirlerinden ayrılıyor. Peş peşe gelen bu iki surede birincisi gece yatağında yatan birisinin uyarılması, ikincisi, pasif bir şekilde kendi halinde istirahat eden birisinin uyarılması göze çarpıyor.

Müddessir Sûresinde vahiyle muhatap olan Hz. Muhammed'e artık bu vahyi insanlara duyurma görevi veriliyor. İnkarcıların başına gelecek korkunç azaptan sakınmaları için uyarması isteniyor.

يَاأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ (1) قُمْ فَأَنْذِرْ (2) وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ (3) وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ (4)
وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ (5) وَلاَ تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ (6) وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ (7)

"-Ey örtüye bürünen! Kalk ve uyar. ve Rabbinin büyüklüğünü açıkla. Elbiseni/nefsini temizle. Pislikten uzak dur. Yaptığın iyiliği çok görme. Rabbin için sabret." (ayet: 1-7)

كَبِّرْ "kebbir" tekbir getir, yani "Allahu Ekber" de. Allah'ın en büyük olduğunu ilan et.

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ "Sıyabeke fetahhir" elbiseni temiz tut anlamına gelir. Bu söz, Araplarca söylenen mecazi bir sözdür. Bununla günahlardan uzak dur, nefsini günahlardan arındır anlamı kastedilir. Mücahid'in tercihi budur. Bu anlamı İsfihani de müfredatında zikreder.(1)

رِجْزَ"ricz" pislik anlamına gelir. Bununla kastedilenin de özellikle putlar olduğu belirtilmiştir.(2)

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ (8) فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ (9) عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ (10)

"Sura üflendiği zaman.. İşte o gün zor bir gündür. Kafirler için hiç kolay değildir." (ayet:8-10)

Bu ayetleri, Peygamberden istenen "uyarı" görevi için verilen ilk bilgiler olarak alabiliriz. İnsanları sura üflenecek gün ile uyarıp, o gün kafirlerin hesabının hiçte kolay olmadığını hatırlatmak gerekir. Kimdir kafirler? Niçin ve nasıl küfre düşmektedirler?

11-29: İNATÇI KAFİR VE SONU

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا (11) وَجَعَلْتُ لَهُ مَالاً مَمْدُودًا (12) وَبَنِينَ شُهُودًا (13) وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا (14) ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ (15) كَلاَّ إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا (16) سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا (17) إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ (18) فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ (19) ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ (20) ثُمَّ نَظَرَ (21) ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ (22) ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ (23) فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ يُؤْثَرُ (24) إِنْ هَذَا إِلاَّ قَوْلُ الْبَشَرِ (25)

"Beni, yarattığım kimse ile yalnız bırak. Ona pek çok mal verdim. Göz önünde oğullar verdim. Ona verdikçe verdim. Sonra da hâlâ artırmamı umuyor.

Asla, çünkü o, ayetlerimize karşı inatçı oldu. Onu sarp bir yokuşa süreceğim. Çünkü o düşündü ve karar verdi. Kahrolası nasıl karar verdi. Sonra kahrolası nasıl da değerlendirdi. Sonra baktı. Sonra kaşlarını çatıp, surat astı. Sonra da arkasını dönüp büyüklendi ve şöyle dedi:

-Bu sadece öğretile gelen bir sihirdir. Bu insan sözünden başka bir şey değil." (ayet: 11-25)

Burada tasvir edilen kimsenin Kureyşin ileri gelenlerinden Mah-zum Kabilesinden Muğire oğlu Velid olduğu rivayet edilmiştir.

İbn-i Abbas'tan Avfi'nin rivayetine göre:

"Velid bin Muğire, Ebu Bekir'in yanına geldi ve ona Kur'an hakkında sordu. Hz. Ebu Bekir, ona konu ile ilgili bilgi verince, o da çıkıp Kureyşlilerin yanına gitti. Onun okuduğu ayetlerin ne şiir, ne büyü, ne de delilikten doğan hezeyanlar olmadığını açıkladı. Onun ancak Allah sözü olabileceğini söyledi. Bunu duyan ileri gelenler, biraraya gelip:

-Vallahi, Velid dininden dönerse, Kureyşlilerin hepsi de döner. Hişam oğlu Ebu Cehil bunu duyunca:

-Vallahi, onu bana bırakın dedi ve doğruca onun evine gitti. Velid'e dedi ki:

-Görüyor musun kavmin senin için sadaka toplamış?

Velid dedi ki:

-Ben, mal ve evlat bakımından onların en çoğuna sahip değil miyim?

Ebu Cehil:

-Söylediklerine göre Ebu Kuhafe'nin oğlunun yanına gitmişsin. Onun yemeğinden bir parça istifade edeyim diye. (onun sözlerini tastik etmişsin.) dedi. Velid:

-Akrabalarım benim hakkımda böyle mi söylüyor? Vallahi ben, Ne Ebu Kuhafe'nin oğluna ne Ömer'e, ne de Ebu Kebse'nin oğluna yaklaştım. Onun söyledikleri öğretile gelen bir sihirden başka bir şey değildir, dedi.

Bunun üzerine Allah'u Teâlâ, "Beni, yarattığım ile yalnız bırak" ayetini "..O ne geri bırakır, ne de (azaptan) vazgeçer." kavline kadar indirdi. (1) Bu olay daha değişik rivayetlerle de nakledilmiştir.(2)

26-31: ATEŞ ÜZERİNDE ONDOKUZ

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ (26) وَمَا اَدْرَاكَ مَا سَقَرُ (27) لاَ تُبْقِي وَلاَ تَذَرُ (28) لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ(29) عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ (30) وَمَا جَعَلْنَا اَصْحَابَ النَّارِ الاَّ مَلاَئِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ الاَّ فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا اِيمَانًا وَلاَ يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا اَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلاً كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلاَّ هُوَ وَمَا هِيَ اِلاَّ ذِكْرَى لِلْبَشَرِ (31)

"Onu sekar'a sokacağım. Sekar'ın ne olduğunu bilir misin sen? O, ne geri bırakır ne de vazgeçer. Derileri yakıp kavurur. Üzerinde on dokuz (melek) vardır.

Ateş bekçilerini yalnızca meleklerden kıldık. Onların sayısını da ancak kafir olanları denemek, kitap ehlinin kesin bilgiye ulaşması ve iman edenlerin de imanını artırmak için verdik. Kitap ehli ve mü'minlerin şüphe etmemesi, kalplerinde hastalık olanların da:

-Allah bu misalle ne demek istiyor? demesi için (verdik) Allah, dilediğini işte böyle sapıklıkta bırakır, dilediğine de yol gösterir. Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilemez.

Bu, insanlar için bir uyarıdan başka bir şey değildir." (ayet: 26-31)

Ayette "sekar"ın cehennem olduğu açıklanıyor. O, cehennemin üzerinde on dokuz melek görev yapmaktadır. Çok şiddetli bir ateş kafirler için hazırlanmıştır. Bazıları "on dokuz" sayısını değişik yorumlara alet etmek istemektedirler. Oysa on dokuz sayısının meleklerin adedi olduğu açıkça belirtiliyor.

32-56: CEHENNEM VE CEHENNEMLİKLER

Allah, cehennemi, sekar'ı ve oranın bekçilerini bize haber verdikten sonra, "Bu insan için bir uyarıdır." buyurmuştur. Daha sonraki ayetde de bu uyarıyı sürdürüyor:

كَلاَّ وَالْقَمَرِ (32) وَاللَّيْلِ اِذْ اَدْبَرَ (33) وَالصُّبْحِ اِذَا اَسْفَرَ (34) اِنَّهَا لاِحْدَى الْكُبَرِ (35) نَذِيرًا لِلْبَشَرِ (36) لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَتَقَدَّمَ اَوْ يَتَاَخَّرَ (37) كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ (38) اِلاَّ اَصْحَابَ الْيَمِينِ (39) فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ (40) عَنْ الْمُجْرِمِينَ (41) مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ (42) قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ (43) وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ (44) وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ (45) وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ (46) حَتَّى اَتَانَا الْيَقِينُ (47)

"Hayır, Ay'a andolsun.. Dönüp gelen geceye.. Aydınlanan sabaha..

Ki o, büyük bir şeydir. İnsanlar için bir uyarıcıdır.

Aranızdan ileri gelenler veya geri kalanlar için..

Herkes kazancına bağlı bir rehinedir.

Sadece sağ yandakiler cennettedirler ve soruştururlar suçluları..

-Sizi cehenneme sevk eden nedir?

-Namaz kılanlardan değildik, dediler. Düşkünleri doyurmuyorduk. Batıla dalanlarla biz de dalıyorduk. Hesap gününü yalanlıyorduk. Ölüm bize ulaşana dek.." (ayet: 32-47)

İnsanı cehenneme sürükleyen etmenlerin ne olduğu onların dilinden ve ahiret tablosundan sunuluyor. Namaz kılmamak, düşkünleri doyurmamak, batıla dalmak, hesap gününü unutmak ve bu halde ölmek... Onların cehenneme düşmesine neden oluyor. Artık onları kurtaracak bir yardımcıları, şefaatçileri de yoktur.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ (48) فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ (49) كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ (50) فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ (51) بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنَشَّرَةً (52)

"Artık şefaatçilerin şefaati onlara bir yarar sağlamaz. Öyleyse, onlara ne oluyor da uyarıdan yüz çeviriyorlar?

Sanki onlar, aslandan kaçan yaban eşekleri gibidir.

Belki de onların her biri önlerine açılmış bir sahife verilmesini istiyorlar." (ayet: 48-52)

Allah, her ferde tek tek kitap göndermek mecburiyetinde değildir. Onlar, kendilerine özel bir uygulama mı bekliyorlar da Peygamberin çağrısına, uyarılarına kulak vermiyorlar?

Onların asıl sorunu ahiret inançlarının olmayışıdır. Onlar, ahiret hayatını hesaba katmadıkları için bu dünyada yaşadıklarını kar sayıyorlar.

كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ (53) كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ (54) فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ (55) وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ (56)

"-Hayır, aksine onlar ahiretten korkmuyorlar.

Gerçek şu ki bu bir uyarıdır. Öğüt almak isteyen kimseye. Allah dilemedikçe öğüt almazlar. Kendisinden korkulmaya layık olan O'dur, bağış sahibi O'dur. " (ayet: 53-56)

Kur'an ancak bir uyarı, hatırlatma ve öğüt kitabıdır. Öğüt almak isteyen onu dikkatlice okur ve gereğince hareket eder. Herşeyin yönetimi Allah'ın elindedir. Öğüt alabilmek de O'nun bahşettiği bir kabiliyet sayesinde mümkündür. Allah, ona ehil olanları, hakkı arayan ve kurtuluşu isteyenleri ona muvaffak kılar. Onlara takvayı öğretir ve mağfiretini yayar.

MÜDDESSİR SURESİNDEN EMİRLER VE YASAKLAR

1. Ey Örtüye bürünen, kalk ve uyar. (1-2)

2. Rabbinin büyüklüğünü açıkla. (3)

3. Elbiseni/ çevreni ve nefsini arındır. (4)

4. Günahlardan uzak dur. (5)

5. Yaptığın iyiliği çok görüp başa kakma. (6)

6. Rabbin için sabret (7)

7. Namazı kıl, düşkünü doyur. (43-44)

8. Batıla dalanlarla batıla dalma.(45)

9. Din/ hesap gününü yalanlama.(46)

10. Uyarılardan/Kur'an'dan yüz çevirme.(49, 55)

سورة فاتِحة الكتَاب

FATİHA SÛRESİ (1)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم (1)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (2) اَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (4) اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (5) اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (6) صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ (7)

"***Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla...***

1-3. Hamd, Alemlerin Rabbi, Rahman, Rahim, din gününün hakimi Allah'a mahsustur.

4. Yalnız sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.

5. Bizi doğru yola, nimet verdiğin kimselerin yoluna ilet.

6-7. Gazaba uğrayanların ve sapanların değil.."

Adı: Önsöz, açış anlamına gelen Fatiha'dır. Bazı sûrelerin dışında hemen hemen her sûre, o sûrenin içinde geçen bir kelime ile isimlendirilir. Fakat, bu sûrenin en meşhur ismi sûrede bir kelime olarak geçmeyen Fatiha'dır. Buna benzer bir başka sûre ise ihlas sûresidir. ihlas kelimesi de o sûrede geçmediği halde konusu; ihlas, yani Allah'ı birlemek ve saf bir şekilde tanımak olduğundan bu ismi almıştır. Bu tür sûrelerin tek adı yoktur, bir çok adı vardır, Fatiha sûresinin diğer isimleri: Fatihatül kitap (kitabın başlangıcı, açılışı) Ümmül Kur'an (Kur'an'ın temeli, esası, anası) es-seb'ul-mesani (tekrarlanan yedi ayet) Şifa sûresi, Esasül-Kur'an, Sûretül-Hamd, Sûretül dua gibi daha bir çok isimleri vardır.

İndiriliş Dönemi: Müfessirlerin büyük çoğunluğuna göre, Mekke'de nazil olmuştur. Medine nazil olduğunu söyleyenler de vardır. Fakat bu görüş son derece zayıftır. Zira namaz Mekke'de iken farz kılınmıştı ve Müslümanlar da bütün namazlarında Fatiha'yı okuyorlardı. Yine Mekke'de iken nazil olduğunun bir başka delili de Mekke'de nazil olduğunda ittifak edilen Hicr Sûresi'nin "Andolsun ki, biz sana tekrarlanan yedi (ayeti) ve büyük Kur'an'ı verdik" (Hicr: 87) ayetidir.

Sûrenin Konuları: Bu sûre, Allah'ın kendi kitabını okuyanlara öğrettiği bir duadır. Aynı zamanda kendi ulûhiyetini ve rububiyetini tanıttığı bir sûredir.

1-3 ayetlerde: Allah'ın ilahlığından ve rabliğinden bahsediliyor.

4-7 ayetlerde: İnsanlara, Allah'a karşı daima yapmaları gereken bir dua öğretiliyor.

Fatiha sûresi, Kur'an'ın bir özeti mahiyetinde Rab ve kul ilişkisini en veciz bir şekilde işleyen bir sûredir. Müslim'in Alâ b. Abdurrahman yolu ile Ebu Hureyre'ye dayandırarak bildirdiğine göre, Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Allahu Teâlâ, namazı kulu ile kendi arasında ikiye bölmüştür, karşılıklı bir diyalog şeklindedir. Kul: "Elhamdü lillahi rabbil alemin" dediği zaman, Allah: "Kulum bana hamdetti" der. Kul: "errahmanirrahim" dediği zaman, Allah "kulum bana övgü sundu" der. Namaz kılan kul "maliki yevmiddin" dediği zaman, Allah "Kulum, benim şanımın yüceliğini ifade etti" der. Namaz kılan kul, "iyyake na'budu ve iyyakenesteiyn" dediği zaman Allah, "Bu söz hem bana ve hem de kuluma aittir. Kuluma istediği verilecektir" der. Kul, "ihdines-sıratal-mustekıyım, sıratellezine en amte aleyhim, gayril mağdûbi aleyhim ve laddâllîn" dediği zaman, Allah "Bu söz tamamen kulumla ilgilidir, ona istediği verilecektir" der.

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (2) اَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (4)

“Hamd, Alemlerin Rabbi, Rahman, Rahim, din gününün hakimi Allah’a mahsustur.” (ayet: 2-4)

Fatiha sûresinde Allahu Teâlâ'nın şu vasıfları hatırlatılır: O, Alemlerin Rabbidir; yani her şeyin, bütün varlığın rabbidir. Rab kelimesi; sahip, yetiştirici, eğitici, hakim, otorite vb. anlamlara gelir. Dolayısıyla Allah, her şeyin sahibi, yaratıp, yaşatıcısı, şekil vereni, büyüten ve yetiştiren, eğiteni, her şeye hükmedip otoritesi altına alanıdır. alem sözcüğü, hem insan

toplumları hem de evren, kainat anlamına gelir. Allahu Teâlâ hem bütün geçmiş ve gelecek toplumların rabbi, hem de evrendeki tüm varlıkların rabbidir.

O, rahmandır, rahimdir: Her iki vasıfta merhamet, acımak, bağışlamak anlamını içerir. Bu iki ismin aynı anda gelmesi merhametinin sınırsız yüceliğini ifade etmek içindir. Bazıları da bu kelimelerin birincisine, dünyada bütün varlıklara acıyıp, onlara rızık veren ve merhamet eden, ikincisinin de; ahirette yalnızca mü'minlere acıyıp, onlara cenneti ve içindeki çok büyük nimetleri ihsan eden" anlamlarında olduğunu belirtmişlerdir.

O, hesap gününün hakimidir: Kıyamet gününün ikinci sahnesi olan hesap günü, insanların yaptıklarını değerlendirecek olan, onlara ceza ve mükafat verecek olan tek hakim Allah'tır. Bu ifade dünyada yaşadığımız hayatı hangi ölçüye göre yaşamamız gerektiğini, sonucu göz önünde bulundurarak tercih etmemizi hatırlatıyor. Allah, hesap gününün hakimidir. Yani, O gün, kendisine hesap vereceğiniz Allah'a nasıl hesap vermek istiyorsanız öyle yaşayın!

Bu hatırlatmadan sonra, mü'min bir kulun dua bölümü başlıyor. Bu mü'min kul, Alemlerin Rabbini tanıyor ve O'nu sahibi, hakimi olarak kabul ediyor. O'nun ne kadar çok merhametli olduğunu bildiği ve hesap gününde de O'na, verdiği nimetlerin karşılığında teşekkür görevini yerine getirmiş olabilmek için O'na şu sözü veriyor ilk önce:

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (5)

"Yalnız sana kulluk eder, yalnız senden yardım dileriz." (ayet: 5)

Bu söz, gayet açık ve kesin bir sözdür. Mü'min hiçbir zaman bu sözden dönmez. Allah'tan başkasına kulluk etmez, Allah'tan başkasına teslim olmaz. Allah'tan başkasını otorite olarak tanımaz. Allah'tan başkasını rab olarak benimsemez. Mü'minin tamamen bağlı bulunduğu tek merci Allah'tır. Mü'min, Allah'tan başkasına yönelmez, kulluk ve dua etmez. Allah'tan başkasından yardım dilemez. Eğer Allah'tan başkasına el açar, dua ederse, Allah'a verdiği sözüne ihanet etmiş olacağını bilir.

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (6) صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ (7)

“Bizi doğru yola, nimet verdiğin kimselerin yoluna ilet.

Gazaba uğrayanların ve sapanların değil..” (ayet: 6-7)

Mü'minler, hakimiyetin kayıtsız şartsız Allah'ın olduğunun bilincinde olarak O'ndan, nasıl bir yolda yürümesi gerekiyorsa o yolu göstermesini isterler. Dosdoğru yolu göstermesini, cennet nimetlerini kazananların yolunu göstermesini niyaz ederler. Hesap gününde pişman olmayacakları bir şekilde yaşamak için ne yapılması gerektiğini açıklayan hidayeti, kılavuzu isterler. Allah'ın gazabına uğrayanların ve yolunu sapıtmışların akıbetine uğramamak için Allah'a dua ederler, "dosdoğru yolu bize göster!" derler. Allah'u Teâlâ da Mü'min kullarının, kendisinden korkan kullarının bu duasına cevap olarak, onlara Kur'an'ı verir. Onların duasını kabul eder ve şöyle buyurur: "işte bu kitap (Kur'an), onda hiç şüphe yoktur ki görmedikleri halde iman eden, namaz kılan, kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcayan muttakiler için, Allah'tan korkan kullar için kılavuzdur." İşte Fatiha'dan sonra gelen Bakara sûresinin ilk ayetleri böyle başlar.

Kur'an, mü'minlerin hiç bir zaman göz ardı edemeyeceği, kendisinden vazgeçemeyeceği, kurtuluşa ulaşmalarının tek pusulası olan bir kitaptır. O'na tabi olanlar kurtuluşa erecektir. O'nu tanımayanlar, O'na uymayanlar hüsrana uğrayacaklar, pişman olacaklardır. Fakat o pişmanlık bir fayda sağlamayacaktır.

FATİHA SÛRESİNDEN EMİRLER YASAKLAR

1. Alemlerin Rabbi, Rahman, Rahim ve hesap gününün hakimi Allah’a hamdet. (1-4)

2. Yalnızca O’na ibadet et ve yalnızca O’ndan yardım dile. (5)

3. Dosdoğru yolu, nimet verdiklerinin yolunu göstermesi, gazaba uğrayanlar ve sapanların yolundan uzak tutması için O’na dua et. (6-7)

سورة تبت

LEHEB SÛRESİ (111)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: Ebu Leheb'ten bahsettiği için "leheb" adını almıştır.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de, ilk inen sûrelerden olduğu söylenir. Mevdudi'ye göre bu sûre, Kureyşin Peygambere boykot uyguladığı ve Ebu Leheb'in de kendi kabilesinden ayrılıp, boykotçulara katıldığı sırada indirilmiştir.

Konusu: Ebu Lehep ve karısının uğrayacakları azabın haber verilmesi.

Hz. Muhammed'in amcası Ebu Lehep, İslami tebliğin ilan edildiği ilk günden itibaren sürekli onun karşısında olmuş ve her vesile ile yeğeni Muhammed'i aşağılamaya ve tebliğini etkisiz kılmaya çalışmıştır. En yakın akrabasından gelen böyle bir baskı Hz. Peygamber'i çok üzmüştür. Allahu Teâlâ, bu zalim amcaya ve onun ortağı olan azgın karısına hak ettikleri cezayı vereceğini bildiren bir sûre ile cevap vermiştir.

تَبَّتْ يَدَا اَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ (1) مَا اَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (2) سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (3) وَامْرَاَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (4) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ (5)

"Elleri kurusun Ebu Leheb'in, kurudu ya. Ona, malı ve kazandıkları fayda vermedi. O, alevli bir ateşe girecektir.

Karısı da, odun hamalı.. Boynunda hurma lifinden bir ip ile.." (Leheb Sûresi)

سورة التكوير

TEKVİR SÛRESİ (81)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: Katlayarak dürmek anlamına gelir. Güneşin ışığının giderilmesi, güneşin dürülmesinden bahseden ayetle başlayan bu sûreye "Tekvir" Sûresi denilmiştir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de Tebbet Sûresinden sonra indirilmiştir.

Sûrenin Konusu: Sûre önce bir kıyamet tasviri ile başlıyor ve daha sonra Kur'an gerçeğini ve onu getiren elçinin doğruluğu üzerinde inkarcılara uyarılar yer almaktadır.

1-14: KIYAMET TASVİRİ

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ (1) وَاِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ (2) وَاِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ (3) وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ (4) وَاِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ (5) وَاِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ (6) وَاِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ (7) وَاِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ (8) بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ (9)

"Güneş çevrildiği/dürüldüğü zaman..

Yıldızlar, saçılıp dağıldığı/karartıldığı zaman..

Dağlar yürütüldüğü zaman..

On aylık gebe develer başıboş bırakıldığı zaman..

Vahşi hayvanlar toplandığı zaman..

Denizler kaynatıldığı/ fışkırtıldığı zaman..

Nefisler birleştirildiği/eşleştirildiği zaman..

Diri diri gömülen kız çocuğuna sorulduğu zaman..

Hangi suçtan öldürüldüğü.." (ayet: 1-9)

كُوِّرَتْ "Kuvvirat" كَوَّرَ kevvera'nin meçhulüdür. “Kevvera" sözlükte: başına sarık sarmak, birini yere yıkmak gibi anlamlara gelir. Aynı kökten türeyen "kûr" kelimesi de demirci ocağı demektir. Yine "küre" kelimesi de aynı kökten gelmektedir.

Güneşin kıyamet anında nasıl dürüleceği, sarık gibi sarılacağı veya söndürüleceği kozmik bir konudur. Araştırmacılar bu konuda bilimsel tahminlerde bulunabilirler. Fakat, burada bizi ilgilendiren asıl konu kıyametin bir gün mutlaka kopacak oluşu ve bu kopuşun da çok şiddetli olacağıdır. Allahu Teâlâ bu akıbeti bize haber vererek hazırlık yapmamızı istiyor.

Yıldızların ışığının giderildiği veya saçıp savurulduğu zaman dağların pamuk gibi havalandığı ve yer çekiminin kaybolduğu zaman kıyamet vaktinin geldiği gündür. O günün dehşetinden hiç kimse mala , mülke ve Araplarca sermaye sayılan doğumu yaklaşmış develere bile bakacak fırsata sahip değildir. Vahşi hayvanları bile uysallaştıran bir gündür. Denizler de o gün tıpkı dağların yürütülmesi gibi, yerçekiminin olmaması sebebiyle sabit yerlerinde kalmazlar. Dağılıp giderler. Sel sel olurlar.

سُجِّرَتْ "Succirat" iki anlama gelebilir. Birisi: Fırın vs. ısıtıp, kızdırmak, ikincisi: Suyun taşırılması, kap vs. doldurmak, suyu fışkırtmak. Bu kelimenin ism-i faili: سَاجِر sacir ise: sel, selin gelip doldurduğu yer anlamına gelir.

Nefislerin birleştirilmesi hususunda da iki yorum vardır: Birincisi: Bedenler ile canların birleştirilip, insanın canlandırılmasıdır. İkincisi de: Mü'minlerin cennette evlendirilmesi veya hurilerle eşleştirilmesidir.

Kendilerine niçin öldürüldükleri sorulan kız çocukları, müşrik Arap geleneğine kurban giderek diri diri toprağa gömülen masum yavrulardır. Onlara hangi suçtan dolayı öldürüldükleri sorulup, suçsuz oldukları halde onları acımadan toprağa gömen katillere cezaları verilecektir.

Buna benzer cahiliyenin bir başka yüzünü de günümüz toplumlarında görüyoruz. Çocukların doğması ve belli bir yaşa gelmesi bile beklenmeden ileri teknolojik aletlerle ana karnında hayatına son verilebiliyor. Herhalde onlara da"hangi suçtan dolayı öldürüldükleri sorulacaktır.

وَاذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ (10) وَاذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ (11) وَاذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ(12) وَاذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ(13) عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا اَحْضَرَتْ (14)

"Sahifeler (amel defterleri) açıldığı zaman.. Gök, perdelerinden sıyrıldığı zaman, Cehennem alevlendirildiği zaman, Cennet de yaklaştırıldığı zaman..

Herkes ne hazırladığını bilecektir." (ayet: 10-14)

"Sahife" kelimesi bugün "gazete" anlamında kullanılıyor. "Haber veren" anlamı taşıyor. Yani haberleri toplayıp, ortaya koyan anlamında. Kişinin dünyada yaptıkları da derlenip, toplanıp kıyamet günü herkesin yaptığını görmesi için önüne konacaktır.

"Keşata" yüzünü örten şeyi yüzünden çıkarıp, açmak anlamına gelir. Bu kelimeden türeyen "tekeşşata" ise bulut parçalanıp, dağılmak manasında kullanılıyor. Göğün keşt'ı nasıl olacaktır? Bunu en iyi Allah bilir.

Bizim söyleyebileceğimiz tahminden öteye geçmez. Göğün keşt'ını takiple cehennem ve cennetten bahsediliyor. İkisi de hak edenlerini bekliyor. Herkes ne yaptığını ve nereye layık olduğunu anlıyor.

15-29: KUR'AN GERÇEĞİ VE ELÇİ

فَلاَ أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ (15) اَلْجَوَارِي الْكُنَّسِ (16) وَاللَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ (17) وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ (18) اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ (19) ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ (20) مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍ (21)

"Hayır,

Yemin ederim kaybolana/gizlenene.

Bir akış içinde yerini alanlara.

Karardığında geceye.

Aydınlanmaya başladığında sabaha andolsun ki. Şüphesiz o, şerefli bir elçinin sözüdür. Güçlü, Arşın sahibi yanında itibarlı.. Sözü dinlenir, sonra güvenilir de." (ayet: 15-21)

Allah'ın yemin ettiği "hunnes ve kunnes" gündüz gizlenen, kaybolan ve gece ortaya çıkan yıldızlar, gezegenlerdir.

Allah (c.c.) niçin yıldızlara, geceye ve gündüze yemin ediyor?

Hz. Muhammed'in açıkladığı sözlerin bir uydurma veya rüyada işitilen sözler olmayıp, Cebrail tarafından kendisine iletilen ilahi vahiyler olduğunu ortaya koymak için yemin ediliyor.

Müşrikler vahyi dinledikleri zaman Muhammed'in bunları cinlerden öğrendiği, uydurduğu veya aklını yitiren meczubların sözleri gibi bir şey olduğunu zannediyorlar. Onu töhmet altında tutuyorlar. Onu şeytanlar tarafından yönlendirilen bir kimse olarak görüyorlardı.

Allahu Teâlâ, onlara belki doğru yolu görürler diye gerçeği açıklıyor:

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ (22) وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ (23) وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ (24) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ (25) فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ (26) اِنْ هُوَ اِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ (27) لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَقِيمَ (28) وَمَا تَشَاءُونَ اِلاَّ اَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ (29)

"Arkadaşınız meczub/deli değildir.

Onu (Cebrail'i) apaçık ufukta görmüştür. O, gayb hakkında suçlanacak değildir.

O, kovulmuş şeytanın sözü de değildir. Öyleyse nereye gidiyorsunuz?

O, ancak alemler için bir zikir/uyarıdır. Sizden doğru yolu isteyenler için..

Alemlerin Rabbi Allah dilemedikçe, siz de dileyemezsiniz." (ayet: 22-29)

İnsan, Allah'ın kendisine verdiği iradeyi ortaya koymazsa başkalarının onun hakkında ortaya koyacakları dilekler yerini bulmayacaktır. Bizim dilememiz ancak, Allah'ın bize verdiği dileme kabiliyeti ve gücü sayesindedir. Eğer Allah, bunu dilemeseydi, biz kesinlikle hiç bir şeyi dileyemezdik. Bizi yaratıp, bize istek ve arzumuzu ifade kabiliyeti veren, ihtiyaçlarımızı gideren Allah'a sonsuz şükürler olsun..

سورة الاعلى

A'LA SÛRESİ (87)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: En yüce anlamına gelir. Allah'ın ismidir. İlk ayette geçmektedir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de Tekvir Sûresinden sonra indirildiği rivayet edilmektedir.

Sûrenin Konusu: Öğüt. Allah'tan korkmaya ve O'nu tazim etmeye/yüce bilmeye çağrı.

ALLAH''TAN KORKAN ÖĞÜT ALIR

Sûre, Allah Resulüne ve onun şahsında tüm insanlara verilen bir emirle başlıyor. Bu emir: "Yücelerden yüce Rabbinin adını tesbih et."

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلَى (1) اَلَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى (2) وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى (3) وَالَّذِي اَخْرَجَ الْمَرْعَى (4) فَجَعَلَهُ غُثَاءً اَحْوَى (5)

"(Herşeyden) yüce olan Rabbinin adını tesbih et.

Yaratan ve biçim veren.

Takdir eden ve yol gösteren.

Merayı/otlağı çıkaran.

ve onu kuru ota çeviren O'dur." (ayet: 1-5)

"Tesbih" "Subhanallah" demektir. Allah'ı bütün noksan vasıflardan beri bilmek ve O'nun yüceliğini dile getirmektir. Bu ayetin gelişiyle birlikte namazlarda secde ederken "Subhane rabbiyel a'la" demek adet haline geldi. Daha önce "Allahümme leke secedtü." (Allah'ım senin için secde ettim.) deniliyordu.

Rabbin yüceliği ile insanın yaratıcısı, düzenleyicisi, takdir edicisi ve yol göstericisi olması arasında bir ilgi vardır.

Yani insan, tüm varlığını kendisine borçlu olduğuna yönelmek zorundadır. Eğer, tüm bunlara rağmen ona yönelmiyorsa, bu büyük bir hainlik ve nankörlüktür. Allah'a yönelmenin yolu, O'nun sözlerini dinlemek ve kitabını rehber edinmektir.

سَنُقْرِئُكَ فَلاَ تَنْسَى (6) اِلاَّ مَا شَاءَ اللَّهُ اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى (7) وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى (8) فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى (9) سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى (10) وَيَتَجَنَّبُهَا اْلاَشْقَى (11) اَلَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى (12) ثُمَّ لاَ يَمُوتُ فِيهَا وَلاَ يَحْيَا (13) قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى (14) وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى (15)

"Sana (Kur'an'ı) okutacağız, sen de unutmayacaksın. Allah'ın dilediği dışında.. Çünkü O, açıktakini de gizli olanı da bilir.

Kolay olması için seni başarılı kılacağız.

Öyleyse öğüt/uyarı fayda verecekse öğüt ver. Korkan öğüt alacaktır. İsyankar olan ondan kaçar. O, büyük ateşe girecektir. Orada ne ölür; ne de yaşar.

Arınan kurtuluşa ermiştir. Rabbinin adını anıp, namaz kılan." (ayet: 6-15)

Rabbinden korkan, O'nu sayan ve isyancı bir karaktere sahip olmayan öğütten faydalanır. Çünkü o, ahiretini mahvetmek istemez.

İsyankarlar ise, onlara öğüt bir fayda sağlamaz. Çünkü onlar öğüt dinlemezler. Allah da onları öyle bir ateşe atar ki, oradan hiç çıkmazlar, ölemezler ama yaşadıklarına da hayat denmez. Ölüm ile hayat arasında bir azap onları beklemektedir.

Arınanlar ise daha önce işledikleri günaha pişmanlık duyup, Allah'ın çağrısına kulak veren ve O'nu 'en yüce' tanıyan, O'nun hakimiyetini kabul edip, O'na saygıyla bağlanıp, emirlerini uygulayan, namazını kılan mü'minler kurtuluşa erecektir. Cennetlere yerleşecektir.

İnsanın bu hedefe doğru koşması gerekirken:

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (16) وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (17) إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى (18) صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى (19)

"Siz, dünya hayatını tercih ediyorsunuz. Ahiret ise daha iyi ve kalıcıdır.

Bu, öncekilerin sahifelerinde de (yazılıdır.)

İbrahim'in ve Musa'nın sahifelerinde." (ayet: 16-19)

Yani, onlara verilen kitablarda da bu gerçek dile getirilmiştir. “Sahife” burada kitap anlamında kullanılmıştır. İbrahim’e verilen kitapta da Musa’ya verilen kitapta da bu gerçekleri görmek mümkündür.

Aslında her devirde yaşanan insan gerçeği budur. Ahireti unutup dünyaya meyletmek ve ebedi sadeti kaybetmek..

Ne mutlu gerçek saadeti hak edenenlere, geçici olanı değil kalıcı olanı tercih edenlere…

A'LA SURESİNDEN EMİRLER

1. Yüce Rabbinin adını tesbih et. (1)

2. Fayda verdiği takdirde öğüt ver. (9)

3. Rabbinin adını an ve namaz kıl. (15)

4. Ahiret hayatını dünya hayatından üstün tut. Çünkü o, daha hayırlı ve daimidir.(17)

سورة اليل

LEYL SÛRESİ (92)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: Gece anlamına gelir. Geceye yeminle başladığı için bu ismi almıştır.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de A'lâ Sûresinden sonra nazil olmuştur.

Konusu: İnsana, tercih edeceği tavır hakkında uyarılardır. Şaki mi olsun, takvayı mı tercih etsin? Hangisi hangi sonuçları doğurur?

ŞAKİ Mİ MUTTAKİ Mİ?

وَاللَّيْلِ اِذَا يَغْشَى (1) وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلَّى (2) وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى (3) اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى (4)

"Bürüdüğü zaman geceye andolsun.

Ortaya çıktığı zaman gündüze.

Erkeği ve dişiyi yaratana..

Doğrusu sizin çalışmalarınız çeşit çeşittir." (ayet: 1-4)

Her biriniz değişik eylem ve faaliyet içindesiniz.

Kiminiz iyi ve güzel işler yaparken, kiminiz kötülükler düşünmektesiniz. Yanlış işler yapmaktasınız. Gecenin gündüze zıt oluşu gibi aydınlığın karanlığa ters düşüşü gibi sizin de çalışmalarınız birbirine aykırıdır. Ancak hangi işleri yapanlar Allah katında değer kazanacak, hangilerini yapanlar Allah'ın gazap ve azabına uğrayacaklardır?

فَاَمَّا مَنْ اَعْطَى وَاتَّقَى (5) وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى (6) فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى (7) وَاَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى (8) وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى (9) فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى (10)

"Kim (malından) verir ve korunursa.. En güzeli tasdik ederse. Biz de ona kolay olması için başarı vereceğiz.

Kim de cimrilik eder ve kendini ihtiyaçsız görürse.. En güzeli yalanlarsa.. Biz de ona zor olması için başarı vereceğiz." (ayet: 5-10)

Allah yolunda hizmet için malından veren, yoksulu doyuran, köleye özgürlüğünü veren ve daha başka ihtiyaç içerisinde olanlara yardımcı olan ve Allah'tan korkarak günahlardan korunan kimseye Allah işlerinin kolay olması için yardımcı olur. Ona başarının ve cenneti kazanmanın yollarını açar.

En güzeli tasdik nedir? En güzel, Allah'ın vahyidir. Allah'ın vahyini kabul edip, kitabını rehber edinmektir. Bütün hakimiyetin Allah'a mahsus olduğuna iman etmektir.

Allah bu amellerin tersini yapan nankörlere de zorluk üstüne zorluk verir. Onları cehennemin zorluklarına kavuşma yolunu açar.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ اِذَا تَرَدَّى (11) اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى (12) وَاِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى (13) فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى (14) لاَ يَصْلاَهَا اِلاَّ الْاَشْقَى (15) الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى (16) وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقَى (17) الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى (18) وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى (19) اِلاَّ ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلَى (20) وَلَسَوْفَ يَرْضَى (21)

"Baş aşağı düştüğü zaman malı ona bir yarar sağlamaz. Doğru yolu göstermek bize düşer. Şüphesiz ahiret de dünya da bize aittir.

Sizi, alev saçan ateşe karşı uyardım. Ona ancak isyankar olanlar girecektir. Yalanlayan, yüz çeviren..

Takva sahibi ondan uzak tutulacaktır. Malını veren ve arınan.. Hiç kimseden bir karşılık, nimet beklemez. Sadece Yüce Rabbinin hoşnutluğunu kazanmak için..

Elbette o da hoşnut olacaktır." (ayet: 11-21)

Allah insanı cennete götüren doğru yolu gösteriyor. Bu hak, Allah'a aittir. Zaten olması gereken de budur. Dünyanın da ahiretin de kendisine ait olduğu Allah, elbette dünyadaki nimetlerin nasıl değerlendirileceğini gösterme ve elbette ahirette de cennet ve cehenneme girişin şartlarını belirleme hak ve yetkisine sahiptir.

Allah, İnsanları ikiye ayıracaktır.

Ahiret hesabına ve cezasına inanmayan, onu yalanlayan ve Allah'ın belirlediği kanunlara uymayan, asi ve azgın kimseler cehennemlik olanlardır. Allah'ın vahyini ve elçisini tasdik edenler, Allah'ın kendisine verdiği nimetlerin hakkını veren, malından Allah yolunda harcaması bilen ve gösterdiği yoldan gidenler ise cennetliktir. Bu insanlar, mallarından bir kısmını, başkalarına verirken, tek düşünceleri Allah'ın rızasını kazanmak, onun hoşnutluğuna nail olmaktır. Yoksa bazı dünyevi menfaatler elde etmek değildir. Dünyevi kazançlar uğruna mallarını sarf edenler bu grubun dışındadır. Sadece Allah'ın hoşnutluğunu arayan kimseleri elbette Allah da hoşnut edecektir. Onlara cennetler ve nimetler ihsan edecektir.

LEYL SÛRESİ'NDEN EMİRLER

1. Malından Allah rızası için infak et, günahlardan, kötülüklerden kendini koru. (5)

2. En güzel olanı (Allah'ın sözlerini, kitabını) tasdik et. (6)

3. Cimrilik yapma, kendini ihtiyaçsız görme, en güzeli yalanlama. (7, 8)

سورة النحل

NAHL SÛRESİ (16)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: 'Bal arısı" anlamına gelir. Arıların bal yapması güzel bir örnek olarak bu sûrenin içinde işlenmiştir. (68-69. ayetler)

İndiriliş Zamanı: Mekke döneminde hicretten önceki son yıllarda indirildiği söylenmektedir.(6)

Konuları: Sûre baştan sona Mekke döneminin havasını yansıtır. Mekkeli müşrikleri ilahi davetin en açık şekilde, çeşitli örneklerle duyurulması ve bu davete karşı onların tavrı sergilenir. Müşriklerle müminler karşılaştırılır. Her iki gurubun da sonu hatırlatılır. Ayetler arası diyalogu kısaca özetlersek;

1-2. ayetler: Uyarı ve Allah'ı tanımak.

3-16. ayetler: Allah'ın uluhiyeti, yerleri ve gökleri yaratışı, insanların, hayvanların varlık sebepleri, insanın istifadesine sunulan nimetler ve Allah'ın bu nimetleri takdiri.

17-19. ayetler: Allah'ın nimetlerine nankörlük eden ve şirk koşanlarla karşılıklı müzakere ve onlara sonlarının hatırlatılması.

30-32. ayetler: İyilerin sonu.

33-39. ayetler: İnkarcı ve müşriklerle inanç üzerine tartışmalar ve son.

40-42. ayetler: Allah'ın gücü ve mü'minlerin sonu.

43-64. ayetler: Peygamberlik görevi ve inanmayanlara ve müşriklere uyarılar.

65-70. ayetler: Allah'ın nimetlerinin hatırlatılması.

71-89. ayetler: İnsanın yaratılış gayesi, insanın sapması ve Allah'ın örneklerle doğru yolu göstermesi ve ahiret haberleri ile uyarı.

90-97. ayetler: Sosyal, Toplumsal içerikli emirler ve öğretiler.

98-105. ayetler: Kitabın gerçekliği ve elçinin haklılığı.

106. ayet: Küfür sözü söylemede istisna.

107-110. ayetler: Küfür, hidayet ve mağfiret.

111-113. ayetler: Gerçekler, örnekler ve sonuçlar.

114-118. ayetler: Haramlar.

119-128. ayetler: Hatırlatmalar, Uyarılar.

1-2: UYARI VE ALLAH'I TANIMAK

Sûre, müşriklerin peygamberlere gösterdikleri yanlış tavrın dile getirilmesi ile başlıyor. Müşrikler peygamberden, Allah'ın vaat ettiği azabın bir an önce başlarına indirilmesini bekliyorlar. Böylece Hz. Muhammed'in elçiliğinin doğruluğuna karar vermeyi düşünüyorlar. Oysa, onların acil olarak istedikleri azap başlarına geldiği zaman geri dönecek bir yolları olmayacak. Bir kurtuluş ümidi kalmayacak.

Müşrikler, aklını kullansa ve elçinin mesajının özünü kavra-salar, Allah'ı hakkıyla tanıyacaklar ve onun azabını acele istemeyeceklerdir. O'nun eşi ve benzeri olmadığını anlayacaklardır. Kulluğun yalnızca Allah'a yapılması gerektiğini ve her şeyin yaratıcısının ve sahibinin Allah olduğunu öğreneceklerdir.

اَتَى اَمْرُ اللَّهِ فَلاَ تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (1)

"Allah'ın emri geldi. Onu acele istemeyin. Allah, onların koştukları ortaklardan uzak ve çok yücedir." (ayet: 1)

يُنَزِّلُ الْمَلاَئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ اَنْ اَنْذِرُوا اَنَّهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ اَنَا فَاتَّقُونِ (2)

"Melekleri, vahiyle birlikte emir gereği;

“Benden başka ilah yoktur öyleyse benden korkun!” diye uyarmak üzere kullarından dilediğine gönderir." (ayet: 2)

Allah'ın gönderdiği meleklerin, peygamberlere bildirdikleri mesajın özünde:

İnsanların uyarılması, Allah'tan başka ilah olmadığının hatırlatılması ve başkasından değil, Allah'ın kendisinden korkulması" gerektiği gerçeği yer almaktadır.

Niçin?

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (3)

"Gökleri ve yeri hakkıyla yarattığı ve müşriklerin "ortak koşmalarından çok yüce" olduğu için. "(ayet: 3)

"Neden, Allah insanların ona koştukları ortaklardan çok yücedir?" sorusuna insanın zihninde hiçbir şüpheye yer bırakmayacak açıklıkta şu gerçeği hatırlatıyor.

"O insanı bir damladan yarattı" Yarabbi, ne büyük bir güç, ne açık bir gerçek! Var mı bir damladan, bir sinek yaratabilecek kimse? Oysa Allah, bir zerreden dünyaya yön verecek bir varlık yaratıyor. İnsan, kendisini kimin yarattığına bakmadan hangi gücün emri ile hayat sürdürdüğünü düşünmeden kendini yaratan ve yaşatan Allah'a karşı küstah tavırlara yöneliyor. Ona düşman kesiliyor. Onunla tartışmaya girişiyor.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ (4)

"Buna rağmen, insan açıkça bir tartışmacıdır." (ayet: 4)

İnsan, nasıl Rabbiyle tartışabilir? Kendisinin bir damla sudan yaratıldığını unutur. Rabbinin gücünü ve büyüklüğünü kavra-yamayıp "Bu kemikler çürüdükten sonra kim hayat verebilir?" der." (Yasin: 78)

Bu söz onun cehaletini ve gafletini açıkça ortaya koyuyor. Çünkü, ilk yaratış daha zor olmasına rağmen, hiç yoktan Allah onu kolaylıkla var etmiştir. Ölümünden sonra ise ikinci bir diriliş ise daha kolaydır. Çünkü artık ölü de olsa bir varlıktır. Varlığa can vermek, var etmekten daha zor değildir. Allah için hiç bir şey zor değildir. Zira sadece insanı değil, insanın ihtiyacı olan her şeyi de yaratıp onun hizmetine sunmuştur.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ (5) وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ (6)

"Hayvanları da, yarattı. Onlarda sizin için sıcaklık ve faydalar vardır. Onlardan yersiniz, Sizin için onlarda ayrı bir güzellik de vardır." (ayet: 5-6)

Hayvanlar, her devirde insanların hizmetine sunulmuş bir lütuftur. Etinden, sütünden, yumurtasından, yağından, derisinden, kemiğinden, dişinden ve yününden istifade ederiz. Kimisinin üzerine biner, ulaşamayacağımız uzak diyarlara, dağlara tepelere kolayca ve rahatça varırız. Kimisinin arkadaşlık etmesini, evimizi beklemesini, farelerden ve zararlı haşarattan temizlenmesini yada iz takip etmesini, hırsızı katili, yakalamasını, uyuşturucuyu bulmasını vs. birçok konuda hizmetlerini bekleriz. Onları böyle uysal ve bizim emrimize amade kılan kimdir? Eğer, onlardan böylesine kolay faydalanmasaydık hayatımız nasıl zorlaşırdı?

Deniz kenarında yaşayıp da tek gıdası balık olan toplumların elinden bu rızık alınsaydı halleri nasıl olurdu? Örnekleri saymakla bitiremeyiz. Ama, körlere saymanın da bir faydası olmaz.

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ اِلاَّ بِشِقِّ الْاَنْفُسِ اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ (7)

"Çok güçlükle varabileceğiniz uzak bir beldeye yüklerinizi taşır. İşte Rabbiniz, böyle şefkatli ve merhametlidir." (ayet: 7)

Düşünün bir kere, Allah insanlara bu günkü teknolojik imkanı bahşetmeden önce iletişimin temel unsuru olan hayvanlar ne kadar önemli idi.

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ (8)

“Hem onlara binmeniz için hem de ziynet için size atları, katırları ve merkepleri yarattı. Sizin bilmediğiniz şeyleri de yaratır.“

9-14: ALLAH'IN İNSANA VERDİKLERİ

Allah insana yürümesi gereken yolu gösterir. Bu yol insanı hem dünyada hem de ahirette kurtuluşa ve mutluluğa çıkaracak yoldur.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ اَجْمَعِينَ (9)

"Yolun doğrusunu göstermek Allah'a aittir. Eğri yol da vardır. Eğer Allah dileseydi hepinizi doğru yola iletirdi." (ayet: 9)

Niçin, Allah herkesi doğru yola iletmiyor?

Önceden cevaplarının verildiği bir imtihan, imtihan olma özelliğini kaybeder. Herkesin doğru yola iletildiği bir ortamda insanın denenme olayı ortadan kalkar.

Allah insana doğru yolu gösterip, tercihi ona bırakmıştır ama insanın bütün ihtiyaçlarını da karşılayarak, kendisine şükretmesini, nimetlerin kadrini bilmesini ve düşünmesini istemiştir.

هُوَ الَّذِي اَنزَلَ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ (10) يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (11) وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِاَمْرِهِ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (12) وَمَا ذَرَاَ لَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهُ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ (13)

"Gökten size su indiren O'dur. O sudan içersiniz ve bitkileri de o su ile yetiştirirsiniz.

Allah, onunla size ekinler, zeytin ve hurma ağaçları, üzüm ve her türlü ürünü yetiştirir. Düşünen bir toplum için bunda deliller vardır.

Geceyi, gündüzü, güneşi, ayı sizin istifadenize vermiştir. Yıldızlar da O'nun emrine boyun eğmiştir. Bunların her birinde aklını kullanan bir toplum için ayetler vardır.

Yeryüzünde rengarenk şeyleri de sizin için var etmiştir. Bunda öğüt alan bir toplum için birer ayet vardır." (ayet: 10-13)

Bunların dışında da Allah'ın insanın faydasına sunduğu ürünler saymakla bitmeyecek kadar çoktur. İşte bunlardan bir örnek:

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (14)

"Taze et yemeniz ve takındığınız süs eşyalarını ondan çıkarmanız için denizi sizin istifadenize sunan Allah'tır. O'nun lütfundan aramanız için gemilerin onu yara yara gittiğini görürsün. Artık belki şükredersiniz." (ayet: 14)

15-25: ALLAH'IN GÜCÜ VE ŞİRK

وَاَلْقَى فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَاَنْهَارًا وَسُبُلاً لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ (15) وَعَلاَمَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ (16) اَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لاَ يَخْلُقُ اَفَلاَ تَذَكَّرُونَ (17) وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لاَ تُحْصُوهَا اِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (18) وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ (19) وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لاَ يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ (20) اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ اَيَّانَ يُبْعَثُونَ (21)

"Yeryüzünde sabit dağlar yarattı size; sarsılırsınız diye.

(gideceğiniz yere) ulaşmanız için de nehirler ve yollar..

ve işaretler.. Yıldız ile de onlar yollarını bulurlar.

Yaratıcı, yaratamayan gibi midir? Hiç düşünmez misiniz?

Allah'ın nimetlerini saymaya kalkışsanız, onları sayamazsınız. Allah, gerçekten bağışlayıcı ve çok merhametlidir.

Allah, gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilir.

Onlar, Allah'tan başkalarına dua ediyorlar. Yaratamayan şeylere, kendileri yaratılmış olanlara. Onlar, ölüdür, diri değil. Ne zaman diriltileceklerinin de bilincinde değillerdir." (ayet: 15-21)

Allah, sizi düşünüyor ama siz, onu düşünmüyorsunuz. Allah sizin güvenliğiniz için yeryüzünde, yer çekim dengesini sağlayacak sabit dağlar meydana getirmiştir. Bu dağlar, kazık gibi yerin iç tabakalarına çakılmıştır. Böylece yeryüzünün küçük sarsıntılarda yok olup gitmesi önlenmiştir. Allah'tan başka hangi güç böyle bir dengeyi sağlayabilir? Eğer bu denge bozulsa kim onu geri/ eski haline döndürebilir?

Allah, insanın rahatı için yeryüzünü o kadar güzelliklerle bezemiş ki ancak kalpsizler bunun önemini kavrayamazlar. İşte nehirler... İşte yollar... İnsanların kolayca istedikleri yere ulaşabilmeleri için dağların arasından yollar açmıştır. Nehirleri, denizleri ulaşım için düzgün ve sakin kılmıştır. Tonlarca ağırlıkta bir geminin üzerinden geçmesi için o yumuşacık suya kaldırma kuvveti vermiştir. Issız dağ başlarında, karanlık gecenin içinde yıldızları bir işaret kılmıştır. İnsanlar yol bulsunlar diye. Üstelik, korkunç, karanlık bir gecenin içinde pırıl pırıl bir yol arkadaşı ve ışıl ışıl bir süstür yıldızlar.

Yeryüzünden göründüğü kadar küçük olmayan yıldızların her birinin dünyamızdan daha büyük olduğunu bir düşünün hele. Sonra yine düşünün hiç bir şey yaratamayan aciz varlıklar ile yaratıcı bir olabilir mi? Birisi evrenin tek hakimi ve sahibi, diğerleri onun eseri. Hangi vicdan hangi anlayış yaratıcı ile onun yarattığı kullarını birbirine denk veya eş görebiliyor? Bu düpedüz ahmaklık ve körlük değil midir?

Öyleyse insanlar neden, her şeyin sahibine yönelmek ve ona kulluk etmek yerine; kendileri de onun bir eseri ve ürünü olan basit şeylere yöneliyorlar? Bu, şaşkınlık değil midir?

Oysa her şeye tek başına hakim olan Allah'ın, kendilerine verdiği nimetleri bir düşünseler, bu yaptıklarından utanırlardı. Allah'ın nimetlerini tek tek saymaya başlasalar ömürleri yetmezdi. Saya saya bitiremezler. Sonra düşünseler Allah, tüm bu nimetlerin yanında o kadar da bağışlayıcı ve merhametli ki, ömrünü şirk bataklığında geçiren insanları bile kabul edebiliyor. Onların içtenlikle bir tövbesi ve pişmanlığı karşısında bir kalemde tüm günahlarını bağışlıyor.

Öyle ki Allah, her şeyi bilir. Gizleseniz de açıklasanız da o işiten Allah'ın mutlaka haberi vardır. Allah, insana çok yakındır. Onun içinde sakladığını da bilir. Buna rağmen şeytan, insanı saptırarak Allah'tan başkalarına yöneltir. Onlara dua ettirir, kulluk ettirir. Oysa onlar da Allah'ın yarattığı aciz ve hiç bir yaratıcılığı olmayan kullardır. Hatta, bazen şaşkın insan öylesine ahmakça hareket eder ki, canlı bile olmayan ölülere dua

eder. Onlardan yardım umar. Taşa, toprağa, ağaca ve heykele yönelir. Yada güneşe, aya, yıldızlara tapar. Tüm bunlar insanın düşüncesizliğinden kaynaklanır. Her şeyin yaratıcısı yanındayken onu bırakıp; başkalarına yönelmek akıl kârı değildir.

اِلَهُكُمْ اِلَهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ (22)

"İlahınız/kulluk edeceğiniz tek ilahtır. Ahirete inanmayanlar ise, onların kalpleri inkarcıdır. Aslında onlar, büyüklük taslayanlardır." (ayet: 22)

Kalpleri kör olanlar, gerçekleri görseler bile anlamazlar. Onlar boş bir gurur ve büyüklenme duyguları taşırlar. Fakat, burunlarının ucunu göremezler.

لاَ جَرَمَ اَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ اِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ (23)

"Dikkat edin, Allah onların içlerinde gizlediklerini de açığa koyduklarını da elbette bilir. O, büyüklenenleri hiç sevmez." (ayet: 23)

Onlar, şaşkındır, dengesizdir. Yaptıkları ahmaklığın farkında değillerdir.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا اَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ (24)

"Onlara, Rabbiniz ne indirdi?" diye sorulduğunda "öncekilerin masallarını" derler." (ayet: 24)

Allah'ın açık bir belge ve yol gösterici olarak gönderdiği gerçekleri "öncelerin masalları" sayan şaşkınlar, Allah'ın yarattığı aciz varlıklara dua ederler. Sonra da büyüklük taslarlar. İçinde bulundukları çelişkilerin farkında değillerdir.

Allah'ın ayetlerine karşı küstahlaşan kendini bilmez sapıklar, bunun bedelini nasıl ödemeyi düşünüyorlar?

لِيَحْمِلُوا اَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ اَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ اَلاَ سَاءَ مَا يَزِرُونَ (25)

"Kıyamet günü kendi günahlarını tam olarak; saptırdıkları bilgisiz kimselerin günahlarından bir kısmını yüklensinler. Dikkat, ne kötü bir yük yükleniyorlar." (ayet: 25)

Kıyamet günü, Allah'tan başkalarına dua edenler ve onları ilah olarak benimseyenler büyük bir günah yükü ile geleceklerdir. Bunlar kendi günahlarının yanında saptırdıkları kimselerin günahlarından da bir kısmını taşıyacaklardır. Burada bir gerçeğin daha altını çizmek gerekir. "bi gayri ilm" "bilgisiz" olarak çevirdiğimiz kimseler, bilgiye ulaşabilecekken buna ulaşmadığı için saptırıcıların tuzağına düşenlerdir. Bu kimselerin günahlarının büyük bir bölümü kendilerine aittir ve cezalarını çekeceklerdir. Bunları saptırma günahı ise yukarda bahsettiğimiz, müstekbir/büyüklenenlere aittir. Onlar da kendi günahlarının bir kısmını taşıyacaklardır.

Bilgi sahibi olmamanın bir günah olduğunu bilmeyen ve taklit ettikleri büyüklerinin peşinde cehenneme sürüklenen cahillere ne diyelim?

Cehaleti sembol edinip, ardına sığınmak, bağışlanmayacak bir günahtır.

Mekkeli müşrikler Peygamberle tartışıyorlar. Allah hakkında ileri geri konuşuyorlardı. Azgın bir büyüklük hissine kapılmışlardı. Allah ile ona koştukları ortakları adeta yarıştırıyorlardı. Her şeyin yaratıcısı Allah'ı bırakmışlar, O'nun sözlerine kulak vermeyip, uydurdukları batıl ilahlara tapınıyorlardı. Onlardan önce de Nemrut'un göğe yükselip, haşa, Hz. İbrahim'in ilah'ı ile savaşmak istediği, onun için de uzun bir kule yaptırdığı rivayet ediliyor. Aşağıdaki ayetin bu olayı hatırlattığı belirtiliyor.

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَشْعُرُونَ (26)

"Onlardan öncekiler de tuzak kurmuşlardı da Allah, bir anda binalarını temellerinden çökertmiş ve çatıları başlarına devrilmişti. Azap, onlara hissetmedikleri bir yönden gelmişti." (ayet: 26)

Onların kötü planlarına karşı Allah'ın dünyadaki cezası buydu. Fakat, hepsi bu kadar değildi.

26-29: MÜŞRİKLERİN BAŞINA GELECEKLER

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَائِي الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ (27)

"Sonra, Allah, kıyamet günü onları rezil eder ve şöyle der:

-Nerede benim ortaklarım olduğu konusunda tartıştıklarınız?" kendilerine ilim verilenler:

"Bugün, rezillik ve azap kafirlerin üzerinedir, der." (ayet: 27)

Daha kıyamet gelmeden önce de herkesin kendi kıyameti olan ölüm anında, melekler zalimlerin canlarını almaya geldikleri zaman, o ana kadar ne yaptıklarını unutarak kendilerini temize çıkarmaya çalışırlar. Oysa Allah, onların o zamana kadar ne yaptığını tek tek tespit etmiştir.

اَلَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمْ الْمَلاَئِكَةُ ظَالِمِي اَنْفُسِهِمْ فَاَلْقَوْا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (28)

"Melekler, kendilerine zulmedenlerin canlarını alırlarken "biz bir kötülük yapmamıştık." diyerek teslim olurlar. Şüphesiz, Allah, onların ne yaptıklarını çok iyi bilir." (ayet: 28)

Dünyada Allah'ın istediği gibi yaşamayıp, kendi arzularının kulu olarak hayatlarını tüketenler son nefeslerinde gerçeği görürler. Fakat artık geri dönüş yolu kapanmıştır. Umutsuz çırpınışlar hiç bir fayda sağlamaz. Hak ettiklerinin cezasını görürler.

فَادْخُلُوا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ (29)

“Bu sebeple, içinde ebedi kalacağınız cehennem kapılarından girin. Büyüklük taslayanların ikametgahı ne kötüdür!“ (ayet: 29)

30-32: MÜ'MİNLERE VERİLEN MÜJDE

Böyle kötü bir akıbetle karşılaşmamak için Allah'ın bizden istediği gibi yaşamalıyız. Allah'tan korkmalıyız. O'nun indirdiği ayetlere kulak vermeliyiz. Hayatımıza ayetlerle yön vermeliyiz.

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا اَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ (30)

"Allah'tan korkan kimselere "Rabbiniz size ne indirdi?" denildiğinde, "iyilik!" diye karşılık verirler. Bu dünyada güzel davrananlara, "nimet ve güzel akıbet" vardır. Ahiret yurdu ise daha iyidir. Allah'tan korkanların yurdu ne güzeldir!" (ayet:30)

Cennet ile cehennem arasındaki sınır "takva"dır. Yani "Allah korkusu". Kişi Allah'tan korktuğu zaman, Allah'ı sevgi ve saygıyla "Rab" kabul eder, efendisi kabul eder. O'na teslimiyetini ve itaatını arzeder. Allah da bu kulunun günahlarını affeder ve yaptığı iyi şeylerin karşılığı olarak ona cenneti bağışlar.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ (31)

"Adn Cennetleridir, girecekleri yer... Oranın alt tarafından ırmaklar akar, orada diledikleri şey onlarındır. İşte Allah, takva sahiplerini böyle mükafatlandırır." (ayet: 31)

Ayette geçen "muttakiler" kelimesine "takva sahipleri" olarak anlam verdik. "Takva sahibi" olmak Allah'tan korkmak ve sevgi, saygı ile O'na kulluk etmektir. Takva sadece "korku" anlamında düşünülmemelidir. Aynı zamanda "korunma" anlamına da gelir. Bu da "Allah'ın emirlerini tutup, yasaklarından kaçınma"dır.

Meleklerin, kendilerine zulmedenlerin canların nasıl aldığını ayetlerde görmüştük. Peki iyi kimselerin canlarını nasıl alırlar?

اَلَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمْ الْمَلاَئِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلاَمٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (32)

"Melekler, arınmış kimselerin canlarını alırken:

Selam size! Yaptıklarınızın karşılığı olarak girin cennete!" derler." (ayet:32)

Ne güzel bir ölümdür bu! Ne güzel bir sonuç! "Arınmış" olarak çevirdiğimiz "tayyibin" kelimesi sözlükte: "Temiz olmak, güzel olmak, helal olmak, huzur ve sukuna kavuşmak, bağışlamak, güzel ahlak sahibi olmak, iyi dürüst olmak anlamlarına gelir.

Gerçekten bu kelime ile cennetlik olabilmenin temel karakteristik tüm özellikleri sıralanmış oluyor. Yukarda geçen "takva sahibi" olmanın da hemen hemen aynı anlama geldiğini düşünürsek konuyu daha iyi anlarız.

33-34: SUÇLU KİM?

Tayyib olmayan kimseler, kendilerine zulmetmiş olanlar, adeta kötü akıbete layık olmak için çırpınırlar. Onlar, bir tarih boyu aynı yolu izleyen yoldaşları gibi Allah'ın azabına uğrayacaklardır.

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلاَّ اَنْ تَأْتِيَهُمْ الْمَلاَئِكَةُ اَوْ يَأْتِيَ اَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمْ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (33)

"Onlar, kendilerine meleklerin veya Rabbinin emrinin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Onlardan öncekiler de böyle yapmıştı. Onlara Allah zulmetmedi. Onlar, kendi kendilerine zulmettiler." (ayet:33)

فَاَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (34)

"Onlara, yaptıklarının kötülüğü dokundu ve onları alay ettikleri şey, çepeçevre kuşattı." (ayet: 34)

O zalimler, peygamberin kendilerini uyardığı azap ile alay ediyorlardı.[4] Fakat bilmiyorlardı ki, Allah, emrettiği zaman melekler onların yurdunu alt üst eder. Evlerini başlarına yıkar ve onları helak ederler.

35-42: MÜŞRİKLERİN İDDİALARI VE CEVAPLARI

Peygamberle alay eden, onun uyarılarına karşı sağırlaşan müşrikler nasıl düşünüyor? Nasıl inanıyorlardı? Şeytan onları nasıl aldatıyordu?

4

وَقَالَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلاَ اٰبَاؤُنَا وَلاَ حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلاَّ الْبَلاَغُ الْمُبِينُ (35)

"Şirk koşanlar, "Allah dilemiş olsaydı, O'ndan başka hiç bir şeye ne biz ne de atalarımız kulluk etmezdik. Onun izni olmadan bir şeyi haram kılmazdık." dediler. Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Resul'e düşen açıkça duyurmaktan başka bir şey midir?" (ayet:35)

Allah, insanların kendisine şirk koşmasını ve kendisi ile birlikte başka varlıklara da kulluk etmelerini ister mi? Kendisinin haram kılmadığı bir şeyi insanların haram kılmasına izin verir mi?

Elbette hayır, Allah müşriklerin iddia ettiği gibi otoritesini hiç bir kula devretmemiştir. Hiç kimseye haram ve helal kılma yetkisi tanımamıştır. İnsanların şirk koşmalarının ve Allah'tan başka varlıklara kulluk etmelerinin sebebi düşüncesizlik ve kendilerinden öncekileri taklitten başka bir şey değildir.

Allah, insanların düşünmeleri ve gerçekleri öğrenmeleri için elçiler göndermiş, onlarla insanlara mesajlarını iletmiştir. Öyleyse, müşriklerin iddiasının aksine yaptıkları hatanın sebebi ne idi?

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً اَنْ اُعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلاَلَةُ فَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ (36)

"Allah'a kulluk edin ve tağuttan sakının" diye her topluma bir elçi gönderdik. Böylece, onların içinden kendilerine Allah'ın yol gösterdiği de vardır. Sapıklığı hak edenler de vardır. Yeryüzünde dolaşın da yalanlayanların sonu nasıl oldu, bir bakın!" (ayet: 36)

Müşrikleri şirke götüren Allah'ın dilemesi değil, Allah'ın dileğine uymamalarıdır. Allah, görevlendirdiği elçiler vasıtasıyla insanların yalnızca kendisine kulluk etmelerini ve tağuttan kaçınmalarını dilemiştir. Böylece de insanlara doğru yolu göstermiştir. Ama bazı insanlar, Allah'ın bu iradesine uymayarak sapıklığı hak etmişler, doğru yola girmek yerine tağuta yönelerek sapıklığı tercih etmişlerdir.

Tağut nedir? Allah niçin tağuttan kaçınmayı emretmiştir?

اَلطَّاغُوتَ **Tağut:** Azgın, sapık, kötülük ve sapıklık önderi, zorba, şeytan, medyum, sihirbaz, put, batıl mabut, puthane[5] anlamlarına gelir. Kelimenin tüm kötülük ve Allah'ın yolundan sapmış saptırıcıları kapsadığını görüyoruz. Allah'a kulluğun dışına taşan, Allah'ın yasaları yerine kendi yasalarını din edinen ve insanları bunlara uymaya zorlayan tağuttur.

Allah'ın elçisi Hz. Muhammed, şirk içinde bulunan toplumunu bundan kurtarmak için çırpınıyor. Onların, Allah'ın dosdoğru yoluna girmelerini canı gönülden arzu ediyordu. Fakat Allah'ın koyduğu yasalara göre hidayet sadece bir tarafın arzusuyla gerçekleşmezdi. Ayetlere kulak tıkayan, onları yalanlayan saptırıcılara Allah yol göstermeyecekti.

اِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَاِنَّ اللَّهَ لاَ يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ (37)

"Sen, onların doğru yola girmelerini çok arzu etsen de Allah saptırıcılara yol göstermez. Onların hiç bir yardımcısı da yoktur." (ayet: 37)

Allah tüm insanların öldükten sonra yeniden diriltilerek hesaba çekileceğini ayetleriyle açıklamışken, müşrikler ayetlere karşı:

وَاَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لاَ يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ (38)

"Allah'ın ölen bir kimseyi yeniden diriltmeyeceğine tüm güçleri ile Allah adına yemin ettiler. Hayır, verilmiş bir söz olarak o gerçektir. Fakat, insanların çoğu bilmiyor." (ayet:38)

Sapıklık budur, Allah'ın ölüleri diriltme hususunda verdiği söze rağmen, müşrikler, Allah'a yemin ederek, üstelik en güçlü yeminleriyle Allah'ın sözlerini yalanlıyorlar. Allah, öylelerini hidayete erdirmez. Çünkü onlar hidayeti aramıyorlar. İçinde yaşadıkları dalaletle yetiniyorlar.

5

Bunun için Allah'ın ayetlerine itibar etmiyorlar. Peygamber ve mü'minler ile ayetler hakkında tartışıyorlar.

لِيُبَيِّنَ لَهُمْ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ (39)

"(Bu diriliş) Hakkında ayrılığa düştükleri şeyi açıklamak ve kafirlerin yalancı olduklarını ortaya çıkarmak içindir." (ayet:39)

اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ اِذَا اَرَدْنَاهُ اَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (40)

"Biz bir şeyi dilediğimiz zaman ona sözümüz sadece "ol!" demektir. O da hemen oluverir." (ayet:40)

Allah hakkında yanlış zan besleyenler boşu boşuna tartışıp dururlar. Hatta, Allah'ın kendisini yoktan nasıl yarattığını hiç düşünmeden, ellerine çürümüş kemikleri alıp toz haline getirerek "çürümüş bu kemikleri kim diriltebilir?" diye akıllarınca delil getirmektedirler.(13)

Oysa Allah'ın her şeye gücü yeter. Allah'ın bir şeyin olması için sadece ona emir vermesi yeterlidir. O, emir verince olmayacak hiç bir şey yoktur. Bu gerçeği bilmeyen, bilmek de istemeyen müşrikler böylesi anlamsız bir tartışmaya girişiyorlar. Bu, sadece onların cehalet derecesini gösteriyor.

Müşrikler, Allah'ın dini hakkında mü'minlerle tartışıyor ve batıl inançlarını sürdürebilmek için mü'minlere baskı yapıp, eziyet ediyorlardı. Allah, bu durumda mü'minlere hicret kapısını açıyor. Hicretin getireceği güzellikleri açıklıyor.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ لاَجْرُ الْآخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (41)

"Zulme uğradıktan sonra Allah için hicret edenleri biz, dünyada güzel bir yere yerleştiririz. Ahiret sevabı ise daha büyüktür. Bir bilseler.." (ayet: 41)

"Bir bilseler" ifadesiyle hicretten geri kalanlara teşvik vardır. Haydi, siz de Allah'ın dinini hakim kılmak için yürüyün!" müşriklerin zulmünden kurtulun. Dininizi yaşamanız hususunda daha uygun bir ortam arayın. Müşriklerin zulmüne pes etmeyin, teslim olmayın. Sabırlı olun ve Rabbinize bağlı kalın!

اَلَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (42)

"Onlar, sabreder ve Rablerine teslim olurlar, dayanırlar/bağlıdır-lar." (ayet:42)

"*Yetevekkelûn*" kelimesi birine güvenmeyi, bir iş hususunda onunla yetinmeyi, kendine vekil kılmayı, işi teslim etmeyi ifade eder. Teslim oldu, itimat etti. Güvendi anlamlarına gelir.(14)

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلاَّ رِجَالاً نُوحِي اِلَيْهِمْ فَاسْاَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ (43)

"Senden önce de kendilerine vahiy ilettiğimiz adamlardan başkasını göndermedik. Eğer bilmiyorsanız kitap ehline sorun." (ayet: 43)

Hz. Muhammed'den önce de insanlara Allah'ın mesajını melekler değil, yine insanların içinden Allah'ın seçmiş olduğu adamlar getirmişti. Toplumlar karşılarında kendileri gibi insanları görünce onlara inanmakta zorlanıyorlar. Oysa her dönemde Allah'ın uygulaması aynı olmuştur. Yahudilere de Hıristiyanlara da gönderilmiş olan elçilere uyan insanlar çok iyi bilirler. Bilmeyenler, onlara sorsun da öğrensin.

"Zikir ehli" tabirini kitap ehli olarak anlamlandırdık. Çünkü burada zikir, kitabın bir vasfı olarak anılmaktadır." Öğüt ve hatırlatıcılık" özelliğini ön plana çıkarmaktadır. Bazı yanlış yaklaşımlar ile zikir ehli tabirine özel bazı bilgilere sahip üstün bir grup şeklinde yorumlanmaktadır. Oysa, devam eden ayetler, bu yorumun yanlışlığını zaten açık olarak ortaya koymaktadır.

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَاَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ (44)

"Onları açıklanmış belgeler ve kitaplarla (gönderdik.) Sana da "zikri "indirdik. Kendilerine indirileni insanlara açıklaman için. Umulur ki, onlar da düşünürler." (ayet: 44)

Tüm peygamberler Allah'tan getirdikleri açık belgeleri ve vahiyleri insanlara ulaştırmışlardır. Hz. Muhammed (s.a.v.) de bu zikr'i /uyarıyı insanlara iletmekle görevlendirilmiş, insanların düşünmeleri, akıllarını kullanarak doğruyu görebilmeleri için onlara kitabı açıklamıştır.

İnsanların bir kısmı Allah'ın vahyine kulak verip, peygamberlerin öğretisine uyarken bir kısmı da sinsice tuzaklar kurma ve vahye düşmanlık yolunu tuttu. Oysa yaptıkları her şey kendi aleyhlerinde idi. Kurdukları tuzaklar, Allah tarafından yerle bir edilebilir. Allah'ın azabına yakalanarak, helak edilebilirler. Dün Allah'a teslim olmayıp, arzu ve heveslerini ilah edinenlerin vahye karşı tepkisi ile, bugün modern dünyanın tağutlarının tepkisi aynıdır. Müslümanlar, aleyhinde bin bir türlü yalan, hile ve oyunlarla kendi iktidarlarını korumak, Allah'ın hükümlerini yaşama yansımasına engel olmak istiyorlar. Allah ise onları şöyle uyarıyor:

اَفَاَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ اَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَشْعُرُونَ (45)

"Sinsice kötülük kuranlar, Allah'ın kendilerini yerin dibine geçirmeyeceğinden veya farkında olmadıkları bir yerden azabın gelmeyeceğinden emin midirler?" (ayet:45)

Bütün gücün Allah'a ait olduğuna inananların şunu iyice bilmesi gerekir ki, Allah'ın kanunlarına başkaldırmanın onlara hayat hakkı tanımamanın cezası çok çetindir. Her ne surette olursa olsun, hangi maske altında olursa olsun Allah'ın yeryüzündeki otoritesini hiçe saymak, Allah'a işlerin idaresi konusunda söz hakkı tanımamak küfürdür. Allah'ın şiddetle cezalandıracağı büyük bir suçtur. Ki bu cezanın ne zaman nerede geleceği hiç belli olmaz.

اَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ (46)

"Veya Onlar, dolaşıp dururlarken, kaçamayacakları bir azabın kendilerine gelmesinden güvende midirler?" (ayet: 46)

اَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ (47)

"Veya Onlar, korktuklarının başlarına gelmeyeceğinden emin midirler? Şüphesiz Rabbin çok şefkatli, çok merhametlidir." (ayet: 47)

Hak ettikleri halde Allah, onların cezasını anında vermiyorsa bu, Allah'ın çok şefkatli ve merhametli olmasındandır. Yoksa yarattığı varlıklar üzerinde egemenlik hakkının bulunmamasından veya onları başı boş bıraktığından değil. Zira:

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلاَلُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ (48)

"Allah'ın yarattığı şeyleri görmüyorlar mı? Boyun eğip, Allah'a secde ederek gölgeleri sağa sola eğilir. " (ayet: 48)

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلاَئِكَةُ وَهُمْ لاَ يَسْتَكْبِرُونَ (49)

"Göklerde ve yerde olan tüm canlılar ve melekler hiç büyüklenmeden Allah'a secde ederler." (ayet: 49)

İlk büyüklenen şeytandır. Allah, Adem'i yarattığı zaman "Ben ondan üstünüm." demişti. İnsana düşman kesilmiş, onu saptırmak ve ayağını doğru yoldan kaydırmak için fırsatı değerlendirmeyi görev saymıştı. Şimdi ise insan kendini büyük görerek Allah'ın hayata müdahalesini gereksiz bulmaktadır. Çünkü kendisini hayatı yönlendirmekte yeterli görmektedir. Bu, büyüklenmiş kendisini dine, yani Allah'ın kanunlarına karşı bir başkaldırış eylemine götürmektedir. Oysa gücü Allah'tan alan melekler, insanların yapması mümkün olmayan çok büyük işler yapabildikleri halde hiç büyüklenmezler.

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ (50)

"Üstün olan Rab'lerinden korkarlar ve yalnızca kendilerine emredileni yaparlar." (ayet: 50)

İnsana düşen de Rabbinden korkarak, Rabbinin kendisine emrettiği şeyleri yapmasıdır. Yoksa, kimin emrine boyun eğiyor ve ondan korkuyorsa onu, Allah'tan başka ikinci bir ilah olarak kabul etmiş olur. Bu, kendi içindeki "ben"lik olabileceği gibi başka kimseler de olabilir.

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا اِلَهَيْنِ اثْنَيْنِ اِنَّمَا هُوَ اِلَهٌ وَاحِدٌ فَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ

(51)

"Allah: "İki ilah edinmeyin, O, ancak tek ilahtır. Öyleyse benden korkun." dedi." (ayet: 51)

Neden tek ilah O'dur? Niçin O'ndan başkasına boyun eğilmemesi gerekiyor. Çünkü:

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا اَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ

(52)

"Göklerde ve yerdeki her şey O'nundur. Her zaman otorite O'na aittir. O halde Allah'tan başkasından mı çekiniyorsunuz?" (ayet: 52)

Bu kadarla da bitmiyor.

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْاَرُونَ (53)

"Sizin sahip olduğunuz her nimet Allah'tandır. Sonra size bir sıkıntı dokunduğu zaman da hemen O'na yalvarırsınız." (ayet: 53)

İşte insan gerçekten ne kadar Allah'a muhtaç, ama ne kadar haddini bilmez ve nankör. Allah her şeyi onun önüne yığıyor. Tüm imkanları bahşediyor, insan ise buna karşılık, "Allah benim işime karışmasın, hayatın düzeni toplumların yönetimi bizim istediğimiz gibi, Allah'ın değil, insanın hoşuna gittiği şekilde olsun." diyor. Böylece hem büyüklük taslamak suretiyle hem de Allah'ın belirlediği kanunlara isyankar olmak suretiyle şirke düşerler. Ya kendi nefislerini yada başkalarını Allah'tan başka ilah olarak kabul etmiş olurlar.

ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ (54)

"Sonra sıkıntıyı sizden giderdiğimiz zaman içinizden bir grup hemen Rab'lerine şirk koşarlar." (ayet: 54)

لِيَكْفُرُوا بِمَا اٰتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ (55)

"Onlara verdiğimize nankörlük etsinler bakalım, şimdilik yaşayın, nasıl olsa anlayacaksınız." (ayet: 55)

Bu, Allah'ın büyüklük taslayan nankörlük eden, kafir insana meydan okumasıdır. Şimdi nankörlük edebilirsiniz ama sonucu hiç düşünüyor musunuz? Dönüşünüz Allah'a olmayacak mı? Allah yaptıklarınızın hesabını size sormayacak mı? Her şeyin yegane sahibi ve rızık vereni O iken, nasıl O'ndan başkalarına pay ayırabilirsiniz? Nasıl Allah'ın buyurmadığı şeyleri yalan yere O'na iftira edebilirsiniz?

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لاَ يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ (56)

"Onlara verdiğimiz rızıktan bilmedikleri şeylere pay ayırıyorlar. Allah adına ant olsun ki, uydurmakta olduklarınızın hesabı sorulacaktır." (ayet: 56)

Onlar doğru olmayan batıl ve uydurma sözlere inanırlar. Allah'a şirk koşarlar. Rızkı veren Allah olmasına rağmen Allah'ın verdiği rızıktan putlarına ibadet maksadıyla pay ayırırlar. Onlara, kendilerini korumaları ve sevgilerine layık olabilmeleri için adaklarda bulunurlar. Allah, istemediği şeyleri yapan, sözlerine kulak asmayan, cahil insanları cezalandırır. Çünkü o insanlar için ışık olan, aydınlatıcı kitabını, örnek hayatlarıyla önder olan peygamberler vasıtasıyla göndermiştir. O kitaba uygun yaşamayanlar yalan yanlış şeylere inanıp, Allah hakkında yalan sözlere, uydurmalara aldananlar, elbette cezasız kalmayacaklardır. Üstelik Allah hakkında uyduranların kendi mantıkları içerisinde de tutarlı bir yanını bulmak mümkün değildir. Zira,

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ (57)

"Allah'a kızları isnat ederler. O, bundan uzaktır. Kendilerine de arzu ettiklerini..(erkek çocukları)" (ayet: 57)

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ (58)

"Onlardan birine bir kız çocuğu müjdelendiği zaman, kederlenerek yüzü simsiyah kesilir." (ayet: 58)

يَتَوَارَى مِنْ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ اَيُمْسِكُهُ عَلَى هُونٍ اَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ اَلاَ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (59)

"Kendisine verilen kötü müjdeden dolayı halktan gizlenmeye çalışır. Utana utana onu tutsun/yaşatsın mı; yoksa toprağa mı gömsün? Dikkat et, verdikleri hüküm ne kötüdür!" (ayet: 59)

لِلَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الاَعْلَى وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (60)

“Kötülük örneği ahirete inanmayanlarındır. En yüce örnek ise Allah'ındır. Çünkü saygındır, hakimdir." (ayet: 60)

Bir yandan "melekler Allah'ın kızlarıdır." diyerek, Allah'a iftira ediyorlar, doğru olmayanı söylüyorlar. Diğer yandan, kendilerine kız çocukları müjdelendiği zaman utançlarından halkın içine çıkamıyorlar. Yada zalim bir şekilde onları toprağa gömüyorlar diri diri..

Eğer kız çocuğu sahibi olmak kişiyi aşağılayan bir şey ise -ki onların inancına göre böyle idi.- niçin kendilerine yakıştıramadıkları ve kendilerince aşağılık olan bir şeyi Allah'a atfediyorlar. Yok, eğer, kız çocuğu sahibi olmak, onur kırıcı bir aşağılanma getirmiyorsa, niçin onlar kendi kızlarını utançlarından diri diri gömüyorlar?

Olaya neresinden bakarsanız bakın, çok iğrenç ve sapık bir şeydir, zalimcedir. Fakat Allah, insanların böylesi zalimliğini bile anında cezalandırmıyor. Belirli bir süre tanıyor onlara.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلَى اَجَلٍ مُسَمًّى فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهُمْ لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ (61)

"Eğer Allah, zulümleri sebebiyle hemen cezalandırsaydı, yeryüzünde hiç bir canlı bırakmazdı. Fakat O, belli bir süreye kadar erteler. Onların

eceli gelince de bir dakika geciktirmesi de; öne alması da beklenemez." (ayet: 61)

Bir imtihan alanı olan yeryüzü bir çok zulümlere sahne olmasına rağmen Allah, zalimleri anında cezalandırmıyor. Eğer böyle olsaydı bugün yaşayan belki de tek canlı kalmazdı.

Düşünün bir kere Saray-Bosna'da insanlara belki de çağların zulmünü yaşatan Sırp'ları ve Hırvatlar'ı.. Bunlara destek olan Rusya, Yunanistan ve Avrupa'yı; güçlü olduğu halde seyirci kalan ve el altından destek veren Amerika'yı, Japonya'yı, Çin'i. Kardeşlerine yapılan zulme seyirci kalmakla işlenen suça ortak olan tüm İslam dünyasını Allah cezalandırsaydı, dünyada kim kalırdı? Yeryüzünün doğusunda, batısında, güneyinde, kuzeyinde zulümler devam edip dururken, Allah, verdiği sürenin dolmasına kadar o insanları cezalandırmakta acele etmiyor. Fakat, süreleri dolunca da bir an bile gecikme olmadan canlarını alıyor. Ahiret hesabı ise, işte gerçek hesap odur.

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمْ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لاَ جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ (62)

"Hoşlarına gitmeyen şeyleri Allah'a mal ederler ve yalana alışkın dilleri en güzel şeylerin kendilerine ait olduğunu ifade eder. Kuşkusuz onlara ait olan "ateş"tir. Ve onlar "cehennem"e doldurulacaklardır." (ayet: 62)

Sevdiklerini kendilerine ayırıyorlar, sevmediklerini Allah'a veriyorlar. Kızlar Allah'ın erkek çocukları onların öyle mi?! Dilleri yalana su gibi alışkın. Yalan söylerken yüzleri kızarmayan politikacılar gibi, güzelin kendilerinin olduğunu iddia ediyor müşrik Araplar da. Dünya işi olarak gördükleri ve menfaat elde ettikleri hiç bir hususta Allah'a söz hakkı tanımıyorlar. Ama, sıkıştıkları zaman, zorda kaldıklarında veya kendilerini ilgilendirmeyen, hoşlanmadıkları şeyleri Allah'a havale ediyorlar. Sanki Allah, her şeyin sahibi ve hakimi değil de onların hizmetçisi ve lüzumsuz işler bakanı gibi.

Büyüklenmeyi işte bu noktada aramak gerekir. Müşriklerin yanılgılarının sebebi buradadır. Allah hakkında yanlış kanaat ve ağızlarından çıkanı kulaklarının duymaması. Allah'ın sözlerine kulaklarını ve gönüllerini kapamaları. O halde bu insanları nasıl bir akıbet bekliyor? Onların söylediği gibi "güzel" bir akıbet mi; yoksa Allah'ın bildirdiği gibi "ateş" mi?

Elbette doğru söyleyen Allah'tır. Zalimleri cezalandıracak olan, elçilerine kulak vermeyenleri, şeytanın yalancı cazibesine kapılıp, onun peşine takılanları cehenneme atacak olan Allah doğru söylüyor.

تَاللَّهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ (63)

"Allah'a ant olsun ki, senden önceki ümmetlere de (peygamberler) gönderdik. Fakat, şeytan onlara yaptıklarını süslü gösterdi. Bugün de o, onların velisidir ve onlara can yakıcı bir azap vardır." (ayet: 63)

Şeytanın süslediği çirkin işlerini "güzel" gören ve hoşlanmadıkları şeyleri Allah'a nispet eden şeytan uşakları acı bir azaba çarptırılmayı çoktan hak etmiyorlar mı? Nitekim:

وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ اِلاَّ لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (64)

"Biz, kitabı ancak hakkında ihtilaf ettikleri şeyleri onlara açıklaman için ve yol gösterici ve iman eden bir halka rahmet olarak sana indirdik." (ayet:64) buyuran Allah'ın kitabına karşı kör, sağır ve duyarsız olanlar, zulüm ve haksızlığı yaşam tarzı edinenler, çarpık bir din anlayışı ile Allah hakkında doğru olmayan sözlere aldananlar, yaptıkları fuhuş ve çirkinlikleri, sanat vs. gibi yaldızlı sözlerle "güzel" görenlere azaptan başka ne olabilir ki!

وَاللَّهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ (65)

"Allah, gökten su indirdi ve onunla ölümünden sonra yere hayat verdi. Şüphesiz bunda, işiten bir toplum için bir belge vardır." (ayet: 65)

Kur'an'ı, insanların dünya ve ahirette kurtuluşu için indiren Allah, onu aydınlatıcı, yol gösterici ve rahmet kılmıştır. Onda, insanlar için açık açık belgeler sunmuştur. İşte o belgelerden biri de yukarıdaki ayettir. İnsana bilmediği, görmediği bir şeyi değil, yaşadığı bir şeyden örnek veriyor. İnsanın acziyeti ve muhtaç oluşu, Allah'ın gücü ve bağışı bakın bu örnekte nasıl ortaya konuyor.

"Allah, gökten su indirdi ve onunla ölümünden sonra toprağa hayat verdi." Eğer Allah, gökten su indirmese acaba su rezervleri kaç gün dayanabilir? Yeryüzündeki hayat, sadece susuzluk sebebiyle bir yıl içinde yok olabilir. İnsanlar içecek su bulamaz. Tarlalar kuraklık yüzünden ürün

veremez. Sebze, meyve ve diğer ürünler yetişmez. Hayvanlar süt, yumurta ve et veremez. Temizlik yapılamaz, mikroplar çok hızlı bir şekilde ürer. Her şey kirlenir ve hayat sona erer. Allah, su ile hayatın devamını sağlıyor. Kışın ölen toprağa can veriyor. Baharla nefes almaya başlayan toprak, içinde gömülü olan tohumları birer birer dışarı çıkarıyor. Allah'ın indirdiği su ile onlar da serpiliyor, büyüyor ve ürün veriyorlar. Tüm bunlar, insanın hiç bir müdahalesi olmadan, Allah'ın isteği ile meydana geliyor.

Ölümünden sonra sadece küçücük tohumlarından yeniden dirilttiği, yeşerttiği bitkiler gibi Allah, insanı da ölümünden sonra yeniden diriltmeye kadir değil midir? Nitekim insanı ilkin bir damla sudan yaratmamış mıdır? Onu ana rahminde şekillendirip, canlandırmamış mıydı? Öyleyse anlayış sahibi her insanın yeniden dirilişe inanması gerekmez mi?

Bakın Allah, insan için daha ne gibi nimetler yaratmış ve aklını kullananlara ne güzel örnekler vermektedir:

وَاِنَّ لَكُمْ فِي الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ (66)

"Sizin için hayvanlarda da ibretler vardır. Size, onların karınlarındaki dışkı ile kan arasında halis, içenlerin boğazından kolayca geçen bir süt içiriyoruz." (ayet: 66)

Bu ayette insanoğlunun vitamin kaynaklarından biri, çok veciz bir şekilde hatırlatılıyor. Sütün nasıl meydana geldiği ve içerdiği değer ifade ediliyor. Allah, bir hayvanın yediklerinden midelerinde kalan yarı sindirilmiş yemlerle kan arasında öyle bir mekanizma kurmuş ki, ortaya bembeyaz ve saf bir ürün çıkıyor. Yeni doğmuş bebeklerin bile kolayca hazmedebileceği temel bir besin kaynağıdır süt.

Ve Allah'ın daha nice nimetleri:

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (67)

"Hurma ve üzüm ürünlerinden de bir sarhoşluk verici bir de güzel rızık elde edersiniz. İşte bunda da aklını kullanan bir toplum için bir işaret vardır." (ayet: 67)

Allah, aynı meyveden hem sarhoşluk veren hem de güzel bir rızık olan bir ürün yaratmıştır. Aklını kullananlar ise sarhoşluk vereni değil; güzel bir rızık olanı tercih ederek imtihanı başarır.

وَاَوْحَى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ (68)

"Rabbin bal arısına şöyle vahyetti: "Dağlardan, ağaçlardan ve kovanlardan kendine evler yap." (ayet: 68)

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ اِنَّ فِي ذَلِكَ لاَيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (69)

Sonra "bütün ürünlerden ye, ve Rabbinin sana tahsis ettiği yollardan yürü. "Arıların karnından, çeşitli renklerde ve insanlar için şifa olan bir içecek çıkar. İşte bunda da düşünen bir toplum için bir işaret vardır." (ayet: 69)

Allah, bal arısının yapacağı hareketleri ve yaşayacağı hayatı takdir edip, onun kendi istediği şekilde yönlendirilmesine (vahyetme) tabirini kullanıyor. Tabiki bu arıya yapılan vahiy ve içgüdülerin belirlenmesidir. insana yapılan vahiy ise yine "ona yol gösterme, yapması gerekenleri öğretme ve yaşaması için belirlediği kanunları açıklama ve düşünce mekanizmasını çalıştırma "şeklindedir. Hayvanlarda olduğu gibi içgüdülerini tespit ve yönlendirme ile sınırlı değildir.

Bal ne güzel bir rızıktır. Lezzetli, besleyici ve şifa kaynağıdır. Arılara bal yapacak bu kabiliyeti veren ve onları düzenli bir ordu halinde, aralarında iş bölümü yaptırarak çalıştıran Allah'ın gücünü düşünmek gerekir. Arıların uydukları için bal yaptıkları Rabbin kanunlarına, insanlar uydukları zaman ebedi bir mutluluk elde edeceklerdir. İşte insanların bu gerçeği bilmeleri ve akletmeleri gerekir öyle değil mi?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ اِلَى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لاَ يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ (70)

"Allah, sizi yarattı, daha sonra da sizi öldürecektir. Sizden kiminiz de hayatın en rezil dönemine itilir ki, daha önce bildikleri şeyleri bilmez olur. Şüphesiz Allah, her şeyi bilen ve güç yetirendir." (ayet: 70)

Siz, kendi kendinize varolmadınız. Kendi arzunuzla da ölümü seçmiyorsunuz. Yaratan da öldüren de, dilediğinin gücünü ve bilgisini alıp, aciz kılan da Allah'tır. Allah her şeyi bilir ve dilediğini yapmaya gücü yeter. Öyleyse yaratıcınız ve tüm benliğinizi elinde tutan Allah'a karşı büyüklenmeyin. O'nun vahyine ters düşmeyin, gösterdiği yoldan ayrılmayın ki, öldükten sonra yeniden diriltileceğiniz ve hesap vereceğiniz ahiret hayatında azaba değil, mükafatlara nail olasınız.

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ اَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ (71)

"Allah, rızık konusunda kiminizi, kiminizden üstün kılmıştır. Fakat, üstün kılınanlar, gözetimleri altında bulunanlara, kendileriyle eşit olurlar diye rızıklarını vermezler. Bile bile Allah'ın nimetini inkar mı ediyorlar?" (ayet: 71)

Allah'ın verdiği nimetlerin kadrini, kıymetini bilmemek sanki onların sahibi kendileriymiş gibi hareket etmek büyüklük taslamaktır, inkarcılıktır, nankörlüktür.

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ (72)

"Kendi canlarınızdan sizin için eşler kıldı Allah. Ve yine kendi eşlerinizden size oğullar ve torunlar vermiştir. Sizi temiz ve güzel rızıklarla rızıklandırmıştır. Buna rağmen batıla inanıp, Allah'ın nimetini inkar mı ediyor onlar?!" (ayet: 72)

İnsanlar çok garip işler yaparlar. Doğruyu seçmek daha kolay, anlaşılır ve kısa yoldan mümkünken; batılın karmaşık anlaşılmaz ve karanlık bataklığında bir türlü çıkmak istemezler. Her şeyi kendilerine yalnızca Allah'ın verdiğini bilirler ama yine de O'ndan başkalarının önünde

eğilirler, tüm benlikleri ile Allah'a yönelip teslim olacaklarına, onlara yönelir ve kulluk ederler.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لاَ يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ شَيْئًا وَلاَ يَسْتَطِيعُونَ (73)

"Allah'ı bırakıp onlara göklerden ve yerden verecek hiç rızka sahip olmayan ve vermeye de gücü yetmeyenlere kulluk ediyorlar." (ayet: 73)

Batıla imanın ve Allah'a nankörlüğün en açık şekli budur. Allah'ın kulu olmaları gerekirken, güçsüz, aciz ve çaresiz varlıkların kulu oluyorlar. Onlar hakkında gerçeği yansıtmayan batıl şeyler uydurarak inanıyorlar.

فَلاَ تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْاَمْثَالَ اِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ (74)

"Allah hakkında örnek göstermeyin. Allah elbette bilir fakat siz bilmezsiniz." (ayet: 74)

Batıla inananlar, Allah hakkında örnekler vererek uydurduklarının doğruluğuna insanları inandırmaya çalışıyorlar. Her şeyin yaratıcısı ve sahibi en temel gerçeği bile bilmeyen bu cahillere asıl örneği şöyle veriyor.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً عَبْدًا مَمْلُوكًا لاَ يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (75)

"Allah, size, başkasının mülkiyetinde olan ve hiç bir şeye gücü yetmeyen bir köle ile tarafımızdan güzel bir rızıkla rızıklandırdığımız ve kendisi de ondan gizli ve açıktan infak eden kimseyi örnek gösteriyor. Hiç bunlar eşit olur mu? Hamd Allah'a mahsustur. Fakat, onların çoğu bilmiyor." (ayet: 75)

Bu örnek üzerinde durmak gerekir. Bir tarafta, hiçbir gücü ve yetkisi olmayan aciz bir insan düşünün, diğer yanda, Allah'ın verdiği güzel nimetlerle, imkanlarla donatılmış güçlü bir insan. Şimdi ikisini yan yana getirin. Bir bakın, birincisi, yani hiç bir şeyi olmayan kime bir şey dağıtabilir? Kimin imdadına yetişebilir? Asıl, imdadına yetişilmesi, yardıma muhtaç kendisidir. Fakat ikinci adam böyle mi? Hem gücü var,

hem de imkanı, siz böyle bir durumda, ihtiyacınızı gidermesi için hangisine baş vurursunuz? Tabii ki varlıklı olana, değil mi? O halde hamde layık olan ve evrenin sahibi olan Allah'a müracaat edeceğinize, kendisi de onun bir kulu olan aciz kimselere el açıp, yardım dilerseniz bu ne kadar akıllı ve doğru bir davranış olur.

Allah, verdiği bu güzel misale bir başka örnek daha ekleyerek olayın daha net anlaşılmasını sağlıyor.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً رَجُلَيْنِ اَحَدُهُمَا اَبْكَمُ لاَ يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلاَهُ اَيْنَمَا يُوَجِّهُّ لاَ يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (76)

"Allah şu iki adamı da örnek olarak veriyor: Birisi, dilsiz, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve efendisine yük. Onu nereye gönderse hayır getirmez. Onunla; adaleti emreden ve dosdoğru bir yolda olan kimse eşit olur mu?" (ayet: 76)

Allah bu örnekle de, müşriklerin taptığı cansız, dilsiz ve güçsüz putlarla kendisi arasında bir kısas yapıyor. Hiçbir şeyden haberi olmayan, konuşmaktan aciz, kendisine söylenenleri işitemeyen, kendi aleyhinde yapılan hiçbir harekete cevap veremeyen ölü veya cansız varlıkların kime ne faydası dokunabilir? O her şeyi ile sahibine yüktür. İnsanların böyle şeylere ümit bağlayarak boş hayaller içinde ömürlerini heba etmeleri çok yanlıştır. Kendilerini işitmeyen ve isteklerine de hiçbir zaman cevap veremeyecek ölülerden ve ölümlülerden medet ummanın, onları Allah ile kendileri arasında aracı görmenin hiçbir haklı yanı yoktur. Bunlar batılın ta kendisidir. Hele bir de İslam kılıfı içerisinde böyle hareketler şeytanın, gafil insan üzerindeki zaferinin belgesi niteliğindedir. Oysa, her şeyi işiten ve gören her şeye gücü yeten, doğruluğu ve adaleti emreden Allah, hem kendisine hamd edilmeye layık olan, hem de kulluğa layık olan tek ilahtır.

Dua ettiğiniz zaman, onu Allah'ın işiteceğinden sakın şüpheniz olmasın. Çünkü, hiç kimsenin bilemeyeceği gaybı ancak Allah bilir. Güç de bütünüyle O'nda toplanmıştır. O, otoritesine hiç kimseyi ortak etmez.

وَلِلَّه غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (77)

"Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir. Kıyamet vakti ancak bir göz açıp kapatma kadardır. Veya daha kısadır. Şüphesiz Allah'ın her şeye gücü yeter."(ayet: 77)

Allah'tan başka varlıkların acziyeti ve onlara yönelmenin, onların önünde eğilmenin mantıksızlığı açıklandıktan sonra sürenin bu bölümünde; her şeyin tek başına hakimi olan Allah'ın yüceliği ve gücü dile getiriliyor.

Çok dehşetli bir olay olan kıyamet hadisesinin bile Allah için ne kadar basit bir iş olduğu belirtilirken; her insanın sonunda başına gelecek ahiret hayatının ilk kıvılcımı olan kıyamet hatırlatılıyor. Bir anda tüm evrenin paramparça olduğunu ve hayatın bir anda bittiğini düşünün. İşte beşerin acziyeti ve Allah'ın kudretinin anlaşılacağı an. Her fani yok olacak yalnızca Allah baki kalacak. Her şeye tek başına nasıl hakim olduğu gerçeği o zaman daha iyi anlaşılacak. Yeniden hayat, yeni bir evren var edecek. tıpkı ilkini var ettiği gibi:

وَاللَّهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لاَ تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (78)

"Allah sizi, hiçbir şey bilmez olduğunuz halde annelerinizin karnından çıkarmış ve size, teşekkür edesiniz diye kulak, göz ve kalp vermiştir." (ayet: 78)

Allah, bizden, kendisine nankörlük değil, teşekkür bekliyor. Verdiği nimetlerin kıymetini takdir etmemizi istiyor. Şimdi duymuyor, görmüyor ve düşünüp hissedemiyor olduğunuzu farzedin. Hayat sizin için bir zindan olmaz mıydı? Öyleyse bu değerli hazineyi bize hediye eden Allah'a niçin teşekkür etmeyelim? Nasıl teşekkür edeceğiz O'na? Bunun yolu nedir?

O'na teşekkür etmenin yolu; O'na başka varlıkları şirk koşmamaktır. Onun benzeri, eşi, dengi olmadığına inanıp, ibadete ve duayı doğrudan doğruya kendisine yöneltmektir. Onu unutup aracı sayılan başka varlıklara dönmemek, sevgi ve saygıda hiç kimseyi onun derecesine yükseltmemektir. Tamamen O'na boyun eğip, itaat etmek, büyüklenmemek ve otorite hakkını başkasına devretmemektir. Nitekim tüm evrendeki varlıklar ona boyun eğmiştir.

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلاَّ اللَّهُ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (79)

"Gök boşluğunda, Allah'ın emrine boyun eğen kuşları görmüyorlar mı? Onları, Allah'tan başka kimse tutmuyor. İşte bunda da iman eden bir toplum için belgeler vardır." (ayet: 79)

Aklını kullanan bir insan, göğün boşluğunda yere düşmeden uçan bir kuşu hangi gücün orada tuttuğunu düşünerek Allah'ın otoritesinden yüceliğini idrak eder.

80-87: ALLAH'IN NİMETLERİNE NANKÖRLÜK VE CEZASI

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ (80)

"Allah, evlerinizi sizin için huzur yeri kıldı. Size hayvanların derisinden, yolculuğunuzda ve oturduğunuzda kolayca taşıyacağınız evler ve onların yününden, tüyünden ve kıllarından belli bir süre kullanacağınız/yararlanacağınız, ev eşyası ve değerli mallar hazırladı." (ayet: 80)

İçinde oturduğunuz evlerin değerini en iyi evsiz, barksız, köprü altında soğuk kış günü titreye titreye kalanlar bilir. Hayvanların etinden, sütünden ve gücünden istifade ettiğimiz gibi, derisinden, yününden, tüyünden ve kıllarından bile istifade ediyoruz. Çöllerde ve göçebe hayatı yaşayanlar deri çadırlar yaparlar ve onları barınak olarak kullanırlardı. Yünlerinden elbise, yatak, yorgan, tüy ve kıllarından evlerde ve diğer işlerde kullanılan bir çok araç, gereç elde ediyoruz. Hatta kemiklerini bile bir çok sahada kullanıyoruz. Bize tüm bu imkanları bahşeden Allah'a hamd olsun!

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ (81)

"Allah yine sizin için yarattığı şeylerden gölgeler, dağlardan sığınaklar ve sizi sıcaktan koruyacak elbiseler ve tehlikeden koruyacak zırhlar

vermiştir. Kendisine teslimiyet arz edesiniz diye, üzerinizdeki nimetini işte böyle tamamlar." (ayet: 81)

Gölge, değeri kızgın çöl ortasında çok iyi bilinen bir lütuftur.

Doğal bir sığınak olan dağlar ve insanı soğuktan, sıcaktan koruyan elbiseler, savaşta, bazen ölümden kurtaran zırhlar hep birer Allah'ın bizim kullanmamız için tahsis ettiği imkanlardır.

Bunlardan kimisi kendiliğinden bizim hizmetimize tahsis edilmişken kimi de bize verilen akıl ve basiret sayesinde icat ettiğimiz şeylerdir. Ama her şeyden önce hepsinin hammaddesini veya madenini Allah bizim imkanımıza sunmuştur.

Tüm bunların sonucunda bizden beklediği nedir?

Kendisini şanına yakışır bir tarzda tanımamız ve ona teslimiyetimizi arz ederek, kurtuluşa ulaşmak. Biz Rabbimize teslim olduğumuz oranda, huzura ve emniyete kavuşuruz. Çünkü Rabbimizin hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Bizim ona arz edeceğimiz itaat, yine bizim dünya ve ahiret saadetimizi sağlayacak güzel bir olaydır. Yani Allah'a teslimiyette kâr bizim, O'na isyanda zarar bizimdir. O halde aklın yolu da birdir.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلاَغُ الْمُبِينُ (82)

"Buna rağmen yine de yüz çevirirlerse, o zaman sana düşen açıkça tebliğdir." (ayet: 82)

İnsan, budalalığı seçmişse senin, gerçeği ortaya koymaktan başka bir görevin kalmamıştır. Zorla, ona iman ettirmek ve Allah' a teslimiyete yöneltmek görevlerin arasında yoktur. Zaten aklı başında bir insan gerçeği görünce ne yapacağını bilir. Bazı inatçı ve nankörler ise:

يَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ الْكَافِرُونَ (83)

"Onlar Allah'ın nimetini bildikleri halde onu inkar ederler ve onların çoğu kafirdir." (ayet: 83)

Kafir kelimesinin tam anlamıyla karşılığını işte bu sınıfa giren insanlar oluşturur. Küfür örtmek anlamına geldiğine, göre, bilinmeyen bir şey değil, bilinen bir şey örtülür. Onlar da Allah'ın nimetini bildikleri halde, ondan faydalandıkları halde sanki yokmuş gibi farz ediyorlar ve nankörlük ediyorlar. Ama yaptıkları yanlarına kar mı kalacaktır?

Elbette hayır Çünkü:

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لاَ يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلاَ هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ (84)

"Her toplumdan birer şahit getirdiğimiz gün, artık küfredenlere izin verilmeyecek ve onların özürleri de dinlenmeyecektir." (ayet: 84)

Hz. Muhammed (sav) de açıkça tebliğini yaptığı toplumun şahidi olarak dinlenecek ve bile bile inkarda ayak diretenlerin defterleri dürülecektir, hesapları görülecektir. Onlara hiç aman verilmeyecek ve onlar artık affedilmeyecektir.

وَاِذَا رَاَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلاَ هُمْ يُنْظَرُونَ (85)

"Zulmedenler azabı gördükleri zaman, artık onlardan bu azap hafifletilmeyecek ve onlara mühlet de verilmeyecektir." (ayet: 85)

İşte kesin ve açık gerçek budur. Bu korkunç akıbet her zalimin başına gelecektir. Allah'a teslimiyeti tercih etmeyip, batıllara yönelmiş olan müşrik, zalim ve kafirler o gün teslimiyetin yalnızca Allah'a yapılması gerektiğini anlayacaklar, fakat bu bir fayda sağlamayacaktır.

وَاِذَا رَاَى الَّذِينَ اَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلاَءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ (86)

"Allah'a şirk koşanlar, koştukları ortakları görünce:

- Rabbimiz, seni bırakıp, kendilerine dua ettiğimiz ortak koştuklarımız işte bunlardı." derler. Onlar da:

- Siz, kuşkusuz yalancısınız" diye laf atarlar." (ayet: 86)

İşte bu tablonun son perdesi:

وَاَلْقَوْا اِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (87)

"İşte o gün hepsi Allah'a teslimiyet arz ederler. Ve uydurmuş oldukları şeyler de onlardan uzaklaşıp kaybolur." (ayet: 87)

Onlar ve azap. Şimdi baş başa kaldıkları gerçek.

88-93: ALLAH'IN KANUNLARI

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ العَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ (88)

"Küfredenlere ve Allah'ın yolundan alıkoyanlara, bozgunculuk yaptıkları için azap üstüne azap veririz." (ayet: 88)

Küfredenlerin yanı sıra Allah'ın yolundan alıkoyanlar, Allah'ın yolundan sapanlar, saptıranlar da yaptıkları bozgunculuğun cezası olarak cehenneme atılacaklardır.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلاَءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ (89)

"Her topluma, kendi içlerinden bir şahit getirdiğimiz gün, seni de bunlara şahit olarak getireceğiz. Çünkü, sana her şeyi açıklamak için ve yol gösterici, rahmet ve Müslümanlar için müjde olarak kitabı indirdik." (ayet: 89)

Kitabın mesajına kulak vermeyen, onun açıklamalarına aldırış etmeyen, gösterdiği yolda yürümeyenler Allah'ın rahmetinden uzak olanlardır. Allah, bu kafirlere hiç acımayacak ve azaplarını hafifletmeyecektir.

Allah'a teslimiyet gösteren Müslümanlar kurtuluşa ereceklerdir. Çünkü onlar, Allah'ın kendilerine emrettiği şeyleri yaparlar. Bu da onlara dünyada toplumsal barış ve refahı getirir. Ahirette ise müjdelendikleri cenneti hak etmelerini sağlar. Bakalım şimdi, Rabbimiz bizden kitabında nasıl bir Müslüman olmamızı istiyor. Bize hangi emirleri ve yasakları bildiriyor?

انَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالاحْسَانِ وَايتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (90)

"Allah, adaleti, iyiliği ve yakınlara vermeyi emreder. Ahlaksızlığı, kötülüğü ve taşkınlığı yasaklar. Düşünesiniz diye size öğüt verir." (ayet: 90)

الْفَحْشَاءِ "**Fahşa**" kelimesi: Fuhuş manasında ahlaksızlığı ifade ettiği gibi, ölçüyü aşmak anlamına gelir. Allah'ın çizdiği sınırı aşan her şeyi yasaklar. "Taşkınlık" olarak çevirdiğimiz الْبَغْيِ "**bağy**" kelimesi ise, zulüm, isyan, kibir ve zorbalık anlamlarına da gelir. Allah, tüm bu kötü davranışlardan Müslümanların uzak durmasını ister.

وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ اِذَا عَاهَدْتُمْ وَلاَ تَنْقُضُوا اْلاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمْ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلاً اِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ (91)

"Sözleştiğiniz zaman, Allah'a verdiğiniz sözü yerine getirin. Sağlama bağladıktan sonra yeminlerinizi bozmayın. (Allah'ı kendinize kefil tutarak) Allah, sizin ne yaptığınızı elbette bilir." (ayet: 91)

Sözleşme konusu toplumsal hayatın güven noktalarından emniyet siboblarından birisidir. Bu bozulduğu zaman toplumda huzur kalmaz. Bunun için Allah'ı kefil gösterip, kesinleştirdiğimiz hususlarda, ettiğimiz yeminin tersine hareket ederek, Allah katındaki derecemizi düşürmeyelim, güvenimizi sarsmayalım. Allah'ın huzuruna yüzü kara bir şekilde çıkmayalım.

وَلاَ تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ اَيْمَانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ اَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ اَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ اِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (92)

"İpliğini iyice eğirip sağlamlaştırdıktan sonra bozan kadın gibi olmayın. Bir toplum, diğer bir toplumdan daha çok diye yeminlerinizi bozuyorsunuz. Allah ancak sizi onunla imtihan ediyor, kıyamet günü hakkında ihtilaf ettiğiniz şeyi açıklayacaktır." (ayet: 92)

Allah, adaleti ve doğruluğu emrediyor. Hayatın temel prensiplerinden birisi karşılıklı güvendir. Bu güven çeşitli yollarla sağlanır. Sözleşme, yeminleşme bu güveni pekiştiren önemli bir faktördür. Verilmiş söz, Allah'a itaatin bir gereği olarak tutulmalıdır. Karşı taraf o sözü bozmadıkça

müslümanın sadakat göstermesi gerekir. Güçsüz ve zayıf iken söz ve yemin ile kendini koruyup, güçlenince veya fırsat bulunca hainlik etmek ipliğini iyice girip, sağlamlaştırdıktan sonra tekrar bozan bir kocakarıya benzetiliyor. Bu, İslam kişiliğinin bireysel ve toplumsal özellikleriyle asla bağdaşmaz.

Bir ülke, farklı topluluklardan oluşur. Bu bazen ayrı ayrı dinlere mensup olan insanlar olabilir, bazen aynı dine mensup, ama farklı mezhep veya kabileler olabilir. Bir toplumda elbette değişik gruplar, farklı topluluklar olacaktır. Önemli olan, dengenin korunması ve adaletin ayakta tutulmasıdır. bu da verilen sözlerin, yapılan anlaşmaların ve varılan mutabakatların neticesidir.

Verilen sözler tutulmaz, edilen yeminler unutulursa, toplumsal denge bozulur, anarşi, terör, vurgun ve zulüm baş gösterir. Tekrar huzurun sağlanması ise çok zor bir hale gelir. Önlenemez bir fitne ve fesat alır başını gider. Müslüman, böyle bir karmaşanın ortaya çıkmaması için dürüstlüğü her yerde ilke edinmelidir.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (93)

"Eğer Allah dileseydi, sizi elbette tek bir ümmet/toplum yapardı. Fakat o dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğine de doğru yolu gösterir. Yaptıklarınızdan elbette hesaba çekileceksiniz." (ayet: 93)

Allah, eğer istemiş olsaydı, insanların hepsini tek bir toplum olarak da yaratabilirdi ve hiçbir zaman kimse o toplumdan dışarı çıkamazdı. Ama bu, Allah'ın insanın fıtratına koyduğu öze uygun değildir. Çünkü Allah, bütün insanların robot gibi, kendilerine verilen görevi yapmalarına programlamamıştır. Onları seçme özgürlüklerini kullanarak denemek istemiştir. Bu denemenin sonucunda, ortaya batılı tercih edip, sapıklıkta direnenler ile doğru yolu isteyenler çıkacaktır. Allah, isteyeni sapıklıkta bırakır, isteyene de doğru yolu gösterir. Fakat hayatın sonunda insanlar tüm yaptıklarından hesaba çekilir. İyiler cennete, kötüler cehenneme sevk edilir.

YEMİNLER

Yeminlerin önemine binaen sûrenin bu kısmında tekrar tekrar gündeme getiriliyor. İşte yine yemin konusu, hem sosyal hem de ceza hükümleri yönüyle bir kez daha karşımızda:

وَلاَ تَتَّخِذُوا اَيْمَانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (94)

"Birbirinizi aldatmak için yemin etmeyin. Eğer böyle yaparsanız, ayak sağlamca yere bastıktan sonra kaymış olur. Allah yolundan saptığınız için azabı tadarsınız. Ve size büyük bir azap dokunur." (ayet: 94)

Yemin bir güvendir. Bu güveni kötüye kullanmak azabı getirir. Yeminlerini, insanları aldatmak için kullananların ayakları kayar. Allah'ın yolundan çıkmış olurlar ve azap üstüne azaba uğrarlar. Dünya ve ahiretleri kararır.

Müslüman, her şeyden önce yemin bile etmese her zaman doğruyu söylemek ve sözünde durmak zorundadır. Çünkü, Allah'a teslimiyeti bu esas üzerinde durmaktadır. Rabbine "işittik ve itaat ettik" sözü ile bağlıdır. Rabbi onun her zaman doğru olmasını ve doğrularla beraber olmasını istemektedir.

Eğer, doğruluktan ayrılırsa Allah'a verdiği sözünü bozmuş olur.

وَلاَ تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلاً اِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (95)

"Allah'a verdiğiniz sözü az bir bedele satmayın! Eğer, bilirseniz gerçekten Allah'ın yanındakiler sizin için daha hayırlıdır. " (ayet: 95)

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (96)

"Sizin yanınızda olanlar tükenir, fakat Allah'ın yanındakiler bakidir/tükenmez. Sabırlı olanları ödüllendireceğiz. Onların mükafatını yaptıklarının en iyisiyle öderiz." (ayet: 96)

Genelde verilen bir sözün bozulması, dünyevi bazı menfaatlerden kaynaklanır. Oysa dünyalıklar gelip geçicidir ve bir gün tükenir biter. Bunun için değersizdir. Allah'a verdiğiniz doğruluk sözünü böyle basit şeyler için bozmazsak, Allah'ın bize kendi yanından vereceği mükafat çok daha güzel ve büyük olacaktır. Bunun için verdiğimiz sözde sabırlı olalım

ve ipini eğirip, sağlamlaştırdıktan sora tersine çevirerek bozan kocakarı durumuna düşmeyelim. Ne yaptığımızın farkında olalım.

Kadın olsun, erkek olsun kim doğru hareket ederse Allah onu mükafatlandırır. Kadın ve erkek arasında bir ayırım yapmaz. Hem dünyada, hem de ahirette yapılan iyiliklerin mutlaka bir karşılığı vardır.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ اَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (97)

"Erkek ve kadınlardan her kim mü'min olarak doğru olanı yaparsa, ona güzel bir hayat yaşatırız, ve onları yaptıklarının en iyisi ile ödüllendiririz." (ayet: 97)

98-100: ŞEYTANIN ETKİSİ

Doğru hareketin mümin olma vasfı ile geçerli olduğunu ayet bize hatırlatıyor. Allah'ın istediği bir yaşam modelinde yalnızca ahiret değil, dünya hayatının da güzel geçmesi hedefleniyor. Kadının insan olup olmadığını tartışanlara, kadına hak verilip verilmemesini tartışanlara yüzyıllar öncesinde kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğü bir devirde Allah'ın ayetleri ne kadar açıktır. Doğru hareket edip, Allah'ın huzurunda mükafat kazanma açısından kadın ile erkek arasında hiçbir fark yoktur.

فَاِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (98) اِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (99) اِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ (100)

"Kur'an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. Şüphesiz ki, onun iman edenler ve Rabbine güvenenler üzerinde hiçbir nüfuzu yoktur."

Onun nüfuzu, sadece kendisini veli edinenler ve (Allah'a) şirk koşanlar üzerindedir." (ayet: 98-100)

Toplumumuzda cin ve şeytan korkusu ilginçtir. Cinlerin insan üzerindeki etkilerine mümin kafir ayrımı yapılmadan inanılır. Şeytanın da bir cin olduğunu ve insana zarer vermek isteyenlerin de ancak kötü cinler

olduğunu düşünürsek, onların da şeytan olduğunu anlarız. Şeytanlar ise Allah'a sığınmayanlar üzerinde etkilidir. Allah'a sığınan ve şeytanları veli edinmeyen, Allah'a şirk koşmayan müminler üzerinde hiçbir güçlü etkisi ve nüfuzu olamaz.

AYETİN YERİNİN DEĞİŞMESİ

وَاِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا اِنَّمَا اَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (101)

"Bir ayetin yerini başka bir ayetle değiştirdiğimiz zaman -ki Allah ne indirdiğini çok iyi bilir- şöyle derler: "sen ancak uyduruyorsun. "Hayır, onların çoğu bilmiyorlar." (ayet: 101)

Allah, ayetlerini insanların ihtiyaçlarına göre ve içinde bulundukları şartları göz önünde tutarak indirmiştir. Bu sebeple toplumun gelişimine göre bazı sosyal içerikli ayetler yerini gelişen şartların gereğine göre yeni ayetlerle yer değiştirmiştir.

Bu durum bir aşamanın dereceleridir. Birinci aşamada insanların ihtiyacı olan ve onların bünyesine uygun ayetler indirilmiş, daha sonra ikinci aşamada gerekli olan ayetler birincisinin yerini almıştır. Bu işin mantığını kavramayan veya sırf tartışmak için mazeret arayan kafirler, Peygamberi uyduruculukla suçlamışlardır. Allah da onlara şu cevabı vermiştir:

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ (102)

"De ki: O'nu Ruhul Kudüs (Cebrail), müminlerin imanının pekişmesi, Müslümanlara doğru yolu göstermek ve müjde vermek için Rabbinin katından indirilmiştir." (ayet: 102)

Evet, uygulamadaki ayetler arasında değişim peygamberin arzusuna bağlı değildi. Doğrudan doğruya Cebrail'in Allah'tan getirdiği vahyin ortaya konmasından ibaretti. Vahyin iniş sebebini ayet şöyle maddeliyordu:

a) Müminlerin imanlarını sağlamlaştırmak, güçlendirmek,

b) Allah'a teslim olanlara yürümeleri gereken dosdoğru yolu göstermek,

c) Bu yolda yürüyenlerin dünya ve ahirette ulaşacağı nimet ve mükafatları müjdelemek.

Müşrikler, vahiy gerçeğini kavrayamadıkları ve kavramak için de bir istek duymadıklarından olsa gerek. Hz. Muhammed'e inanmak istemiyorlardı. Onun Rabbinden aldığı vahyi inkar ediyorlar, "Onu bir yaban-

cıdan öğrendiğini" iddia ediyorlardı. Oysa kastettikleri kimse bir arap değildi ve Kur'an'ı uyduracak kadar Arapça bilmiyordu. Kur'an'ın dil yönünden, edebiyat ve sanat yönünden eşsiz olduğu gerçeğini kabullenmiş olan insanların böyle tutarsız bir iddiada bulunmaları anlamsızdı.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ (**103**)

"Onların, "Muhammede bir insan öğretiyor" dediklerini elbette biliyoruz. Kastettikleri kimsenin dili yabancıdır. Kur'an ise apaçık Arapçadır." (ayet: 103)

Arapça'dan habersiz, Arap dilinin şaheseri olan, karşısında her türlü edebi ve şiirsel eserin suskunluğa gömüldüğü Kur'an'ı bir yabancının hazırlaması ne kadar tutarlı bir iddiadır?

اِنَّ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لاَ يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ (**104**)

"Allah'ın ayetlerine inanmayanları, Allah doğru yola iletmez. Ve onlara acı bir azap vardır." (ayet: 104)

"Allah'ın ayetleri" Hem Kur'an'ın hiç kimsenin nazire yapamayacağı mucizevi bir kitap oluşunu, hem de Allah'ın varlığına, birliğine ve hakimiyetine işaret eden tabiattaki delilleri kapsar. Bütün bunlardan yüz çevirip, inkar bataklığına saplananı Allah doğru yola iletmez. Çünkü, insanın önce kendisinin doğru yolda olmayı dilemesi gerekir. Düşünmesi, araştırması ve arınması... Bunları istemeyeni Allah zorla düzeltecek değildir. Onları yaptıkları inkarın, isyanın ve zulmün karşılığı olarak acı bir ceza ile cezalandıracaktır. İnkarlarının, nankörlüklerinin ve Allah'ın ayetlerini yalanlamalarının cezasıdır bu.

اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ (**105**)

"Allah'ın ayetlerine iman etmeyenler sadece yalan uydururlar. Onlar gerçekten yalancıdırlar. (İşte onlar! Onlar yalancıdır)" (ayet: 105)

Allah'ın apaçık ayetlerine kim inanmazlık edebilir? Kör, sağır, duygusuz, şuursuz olmadıktan sonra, Allah'ın ayetlerini inkarcılık yalancılıktan ibarettir. Çünkü açık belgeler görmezlikten gelinemez.

106: KÜFRE ZORLANAN MÜ'MİN

Bir de inkara zorlanan, zalim kafirler tarafından işkence edilerek Ammar Bin Yasir gibi ölesiye dövülerek, anası, babası, öldürülerek "Muhammed'i inkar et, onun getirdiklerini ve söylediklerini reddet" diye akıl almaz zulümlere ve baskılara maruz kalan insanlar vardır.

Allah onlara bir yol gösteriyor, kalpleri imanla dolu olduğu halde zor altında kalanlara dilleri ile küfür sözü söylemelerine müsaade ediliyor. Bunun dışında isteyerek ve severek, içtenlikle küfre göğüs açanlar büyük bir azapla uyarılıyor:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلاَّ مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (106)

"Kim iman ettikten sonra Allah'a nankörlük ederse, kalbi iman ile dopdolu olduğu halde küfre zorlanan kimseden başka kim de göğsünü inkarcılığa açarsa, Allah'ın gazabı onların üzerinedir. Ve onlara büyük bir azap vardır." (ayet: 106)

İman lezzetini tadan kimsenin tekrar küfre dönmesi beklenemez. Böyle yapanlar da kesinlikle affedilmez. Böyle bir hareket, geçici dünya menfaatlerini, ahirete tercih etmekten kaynaklanabilir ancak.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (107)

"Bu, dünya hayatını ahiret üzerine üstün tutmaları ve Allah'ın kafir toplumu doğru yola iletmemesinden dolayıdır." (ayet: 107)

Allah, dünya hayatının geçiciliğine aldanan ve ahiret hesabını unutan kimseleri cezalandıracaktır. Kafirlikte direnen bir toplumu da Allah hiçbir zaman doğru yola çıkarmaz. Öncelikle insanların küfürden, kafirlikten uzak olması ve doğruyu tercih etmesi gerekir.

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ (108)

"Onlar, Allah'ın kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. Çünkü onlar gafil olanların ta kendileridir." (ayet: 108)

لاَ جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي اْلآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ (109)

"Hiç kuşkusuz, onlar, ahirette de hüsrana uğrayacak olanlardır." (ayet: 109)

Allah, gafleti, haberdar olmaya, bilgili olmaya tercih edenleri duyarsızlık, sağırlık ve körlükle cezalandırır. Bunun için müslüman gaflete düşmekten şiddetle kaçınır. İlmi ve belgeyi kendisine esas alır. Tüm dikkatlerini Allah'ın ayetlerine yöneltir.

Mümin olduğu için zulme uğradığı ve istemeyerek Allah'ı ve Resulünü inkar ettiğinin söyletildiği yerden uzaklaştıktan sonra hayata hakim kılmak için var gücü ile mücadele eder. Bu uğurda başına gelen hiçbir zorluk onu yıldırmaz ve yolundan döndüremez. İşte bu kimseler, Allah'ın rahmetine ve mağfiretine layık olurlar. ve daha önce söyledikleri küfür sözlerini Allah bağışlar:

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (110)

"Sonra, Rabbin, düşürüldüğü fitneden uzaklaşıp, sonra mücadele veren ve direnen kimseleri ise şüphesiz Rabbin (küfür sözü söyledikten) sonra da bağışlar ve merhamet eder." (ayet: 110)

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ (111)

"O gün herkes kendi canını kurtarmaya çalışır. Herkese çalışmasının bedeli haksızlık yapılmadan ödenir. " (ayet: 111)

Dehşetli kıyamet günü geldiği zaman, herkes kendi derdine düşecek ve cehennemin dayanılmaz ateşinden kendini kurtarmak isteyecektir. Fakat, Allah, o gün herkese adaletle hüküm vererek, dünya da kim ne

yaptıysa, orada onun karşılığını alacaktır. Cennet yalnızca iman eden ve Allah'ın gösterdiği doğru yolda gidenlerin olacaktır.

BİR ÖRNEK

Allah bir beldeyi örnek olarak veriyor. Daha önce güven ve huzur içinde olan, her taraftan rızıkları ayaklarına gelen, herkesin rahat içinde bulunduğu bir şehir. Tıpkı Mekke gibi. Bu şehir halkı bir gün Allah'ın nimetlerine nankörlük ediyorlar. Allah da onları açlık ve korku azabı ile cezalandırıyor.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ (112)

"Allah bir şehri örnek veriyor. Güven ve huzur içindeydi. Rızkı her yerden kendilerine bol bol geliyordu. Sonra Allah'ın nimetlerine nankörlük ettiler. Allah da onlara yaptıklarının bedeli olarak açlık ve korku giysisi giydirdi. " (ayet: 112)

Niçin Allah'ın nimetlerine nankörlük etmişlerdi, onların inkarcı yönlerini hangi olay ortaya çıkarmıştı?

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ (113)

"Onlara içlerinden bir peygamber gelmişti. Ama onu yalanladılar. İşte o zaman, zalimlikleri içinde iken onları bir azap yakaladı. " (ayet: 113)

Allah, nimetleri ile insanları bol bol rızıklandırır, fakat, insanlardan kendisine şükretmelerini, nankörlük etmemelerini ister. Onlara doğru yolu gösteren elçiler gönderir.

İnsanlar o elçilere uyup, Allah'ın gösterdiği yoldan yürürlerse, onlara verdiği nimetleri artırır. Fakat, elçiye başkaldırıp, inkarcılık yolunu seçerlerse Allah da onlara verdiği nimetleri azaltarak veya yok ederek, Huzurlarını kaçırarak onları cezalandırır.

Mekkelilere de aynı hükmü uygulamıştır. Elçiye karşı gelip, Allah'ın yolunu seçmedikleri için, Allah onları korku ile cezalandırmıştır. Onların ele başlarını Bedir savaşında yok ederek, bedir kuyusuna doldurmuştur.

NANKÖR OLMAMAK İÇİN

Allah'ın nimetlerine şükretmenin yolu, yalnızca O'na kulluk etmektir. Onun buyruklarına itaat etmektir. Bakın size hangi şeyleri emrediyor, hangi şeyleri yasaklıyor.

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلاَلاً طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ (114)

"O halde, eğer yalnızca Allah'a kulluk ediyorsanız, size Allah'ın verdiği rızıklardan helal ve temiz olanı yiyin ve Allah'ın nimetine şükredin. " (ayet: 114)

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلاَ عَادٍ فَاِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (115)

"Ancak o size ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkasına kurban edileni haram kıldı. Fakat kim zorda kalırsa, saldırmadan ve sınırı da aşmadan (yiyebilir) Şüphesiz Allah bağışlayan ve merhamet edendir." (ayet: 115)

Bir de toplumun cahiliye döneminde kalan bir alışkanlığı olabilir. Allah'ın gerçekten neyi haram kılıp, neyi helal kıldığını bilmeden gelişi güzel bu haramdır, şu helaldir" gibi hiçbir belgeye dayanmayan sözlerden kaçınmak gerekir.

وَلاَ تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ اَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلاَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ اِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لاَ يُفْلِحُونَ (116)

"Dilleriniz yalana alışkın olması sebebiyle "Allah hakkında yalan uydurmuş olmamak için "bu helaldir, şu haramdır" demeyin. Şüphesiz, Allah hakkında yalan uyduranlar kurtuluşa eremez." (ayet: 116)

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ (117)

"Az bir menfaat ve onlara acı bir azap!" (ayet: 117)

Allah hakkında yalan uydurmanın sonucunda belki dünyadaki bazı ufak tefek faydalar sağlanabilir. Fakat ahirette acı bir azap onları beklemektedir.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا اَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (118)

"Sana anlattıklarımızı daha önce Yahudilere de haram kılmıştık. Onlara biz zulmetmedik, fakat onlar kendi kendilerine zulmediyorlardı." (ayet: 118)

Hz. Muhammed'(sav)e bildirilen hükümler, sadece ona münhasır değildir. Daha önceki milletlere de Allah, yapmaları gereken işleri, haramları ve helalleri bildirmişti. Onları tercihlerinde serbest bırakmış, onlar ise çoğu kez, Yahudiler gibi Allah'ın buyruklarını dinlemeyerek kendilerine yazık etmişlerdi. Acı bir azabı hak etmişlerdi.

119: TEVBE EDENLER

İnsan, yaratılış yönünden iyi ve kötüyü seçme iradesine sahiptir. Çoğu kere kötüyü seçen insanlara Allah da iyiyi seçmelerinde yardımcı olmak için elçiler göndermiş ve onlara tercihlerini iyiden, doğrudan yana yapmalarını öğütlemiştir. İyiyi seçenlerin, daha önce işledikleri kötülükleri de affedeceğini vaat etmiştir.

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَاَصْلَحُوا اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (119)

"Rabbin, cahillikle kötülük yapan, daha sonra onun ardından tevbe edip, halini düzelten kimseleri, şüphesiz böyle yaptıkları takdirde bağışlar ve merhamet eder." (ayet: 119)

Bağışlanma ve merhamet, kötülüğün, iyilikle değiştirilmesi durumunda gerçekleşiyor. Günaha batmış bir halde, tevbe etmenin bir anlamı ve faydası yoktur. Ayette geçen "min ba'diha" ifadesi "onun ardından" yani, halini düzelttikten sonra affeder anlamına geliyor.

120-124: Hz. İBRAHİM'İN ÖRNEKLİĞİ

Sûrenin bu son ayetlerinde dikkatlerimiz örnek bir kula çevriliyor. İbrahim (a.s)'a. Hz. İbrahim'in örnek yaşantısı, örnek kişiliği ve ahlakı bakın nasıl dile getiriliyor.

اِنَّ اِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُنْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (120)

"İbrahim, Allah'a itaatkar hanif bir önderdir. Asla müşriklerden olmamıştır. " (Ayet: 120)

Hz. İbrahim, Arapların da atasıdır. Bu sebeple müşrik Araplar da ona sahip çıkıyor ve O'nun yolunda olduklarını iddia ediyorlardı. Allah, İbrahim (as)'in kesinlikle müşriklerden olmadığını, aksine onun hanif olarak, Allah'a itaatkar bir lider olduğunu açıklıyor.

Burada, liderliğin temel vasfının da, Allah'a itaatin temel vasfının da "hanif" olmak olduğunu görüyoruz. Örnek bir kul, bu örnekliği önce düşünce ve inanlarındaki batıllardan uzaklaşarak, tüm benliği ile Allah'a teslimiyet ilkesine dayandırmalıdır. İşte Hz. İbrahim böyle bir örnek lider idi.

شَاكِرًا لِاَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (121)

"Allah'ın nimetlerine şükredici idi. Allah, onu seçti ve onu dosdoğru yola iletti. "(ayet: 121)

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَاِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ (122)

"Dünyada ona iyilik vermiştik. Ahirette ise Salihlerdendir." (ayet: 122)

Siz de eğer ahirette Salihlerden olmak ve dünyada da iyiliklere ulaşmak istiyorsanız, bu örnek lidere, atanız İbrahim'in hanif yoluna uymalısınız. Nitekim, Allah'ın Resulü, Muhammed (sav) de Hz. İbrahim'in hanif yoluna uymakla emrolonmuştur.

ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (123)

"Sonra sana "Müşriklerden olmayan İbrahim'in hanif yoluna uy diye vahyettik." (ayet: 123)

Allah'ın emri şirkten ve tüm batıllardan arınarak hanif yola girmemizdir. Bu yol putları deviren İbrahim'in yoludur. Bu yol İbrahimlerin yoludur. Hz. İbrahim gibi kendini sadece Allah'a teslim edenlerin yoludur. Arınanların yoludur.

Allahu Teala, daha önce haramlar ve helaller konusunda açıklama yaparken, aynı şeylerin daha önce yahudiler de haram kılındığını bildirmişti. (118. ayet) Burada bir hususu açıklamakta fayda görerek:

اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (124)

" Cumartesi (yasağı) sadece onun hakkında ihtilaf edenlere buyrulmuştur. Rabbin, onların hakkında ihtilafa düştükleri konuda, kıyamet günü aralarında hüküm verecektir." (ayet: 124)

125- 128: ÖĞÜTLER

Sûre peygambere ve müminlere verilen güzel öğütlerle sona eriyor. Bu öğütler gerçekten tebliğ ve sosyal ilişkiler noktasında birer kaidedir. Zafere ulaştırıcı hükümlerdir. Allah'ın sevgisini ve yardımını sağlayacak kurallardır.

اُدْعُ اِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (125)

"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır. Onlarla en güzel şekilde mücadele et. Şüphesiz Rabbin, kimlerin kendi yolundan saptığını, kimlerin de doğru yolda olduğunu en iyi bilendir." (ayet: 125)

"Hikmet" kelimesi üzerinde zaman zaman durmuştuk. Yeri geldiği için tekrar hatırlatmakta fayda var. Çünkü Allah' yoluna davetin usulü: hikmet ve güzel öğüttür. Öyleyse hikmet nedir? Kelime sözlükte: felsefe, anlayış, adalet, veciz söz olarak anlamlandırıyor. Bazı tefsirlerde ise hikmetin Kur'an olduğu söyleniyor. Bazı kimseler de hikmete "sünnet" anlamını veriyorlar.

Allah yoluna davetin temel prensiplerinden olan güzel öğütün yanında yer alan hikmeti şöyle tanımlarsak herhalde hata etmeyiz: Mantıklı bir şekilde, ince bir anlayış ve kavrayışla, doğrunun dışına çıkmadan, en veciz ifadelerle, Allah'ın ayetlerindeki belgeleri ortaya koyarak, usulüne uygun yapılan bir tebliğ hikmetle yapılmış olur.

Müslümanlara gerek davet esnasında, gerekse başka ortamlarda yapılan saldırılar ve cezalandırmalar olagelmiştir. Müslümanların bunlara karşı tepkisi ölçülü olmalıdır. Zulme sapmamalıdır.

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ (126)

"Eğer karşılık verecekseniz, size yapılanın aynıyla karşılık verin. Eğer sabrederseniz, bu sabredenler için daha iyidir." (ayet: 126)

Allah, bir davetçiye hemen tepki gösterip, hakkını almak yerine sabrın daha güzel olduğunu öğretiyor. Tepki gösterdiği zamanda onu aşırılıktan sakındırıyor. Ancak, kendisine yapıldığı kadar mukabelede bulunabileceğini bildiriyor.

Yine de Allah Şunları öğütlüyor:

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلاَّ بِاللَّهِ وَلاَ تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلاَ تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ (127) اِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ (128)

"Sabret, senin sabrın ancak Allah içindir. Onlar için üzülme, Onların hilelerinden de sakın dara düşme." "Şüphesiz Allah, takvalı olanlar ve iyi kimselerin yanındadır." (ayet: 127-128)

Sûrenin başından beri verilen mücadele, yapılan münakaşa, sergilenen tavır son ayetlerde (özet olarak) birer prensip halinde sunulmuştur. Sûrenin başı ile sonu aynı konu çerçevesinde dönüp durmuş ve insanların gerçeği görmeleri, doğruya yönelmeleri beklenmiştir. Bu son noktada ise, artık her şey ortadadır. Dileyen doğru yola girer ve kurtulur. Dileyen de eski sapıklığında ısrar eder. Davetçinin görevi duyurmaktır. Herkes kendi yaptığının sonucuna katlanacaktır.

Allah, muttakilerin ve iyi kulların yanındadır. Onları dünya ve ahirette zafere ulaştıracaktır.

NAHL SÛRESİNDEN EMİRLER YASAKLAR

1. Allah'ın azap emrinin acele gelmesini istemeyin. (1)
2. Allah'tan başka ilah olmadığını bilin ve ona karşı itaatkar ve saygılı davranın. (2)
3. Allah'a ortak koşmayın. (3)
4. Allah'ın buyruklarını yerine getirmeyerek ona hasım haline gelmeyin. (4)
5. Yolun doğrusunun Allah'ın gösterdiği yol olduğunu bilin. Başka yollara sapmayın. (9)
6. Aklınızı kullanın ve Allah'ın ayetlerini/işaretlerini,mucizelerini görün. (12)
7. Yeryüzünde Allah'ın yarattığı rengarek şeylere bakın ve öğüt alın. (13)
8. Allah'ın size verdiği lütufları görün ve ona şükredin. (14)
9. Yaratıcıyı yaratıcılık vasfı olmayanlara benzetmeyin. Aklınızı kullanın. (17)
10. Allah'tan başkasına dua ve ibadet etmeyin. (20)
11. Büyüklenmeyin. Allah büyüklenenleri sevmez. (22-23)
12. Allah'a karşı saygılı ve itaatkar (takvalı) olun. İyilik yapanlardan olun. (30)
13. Kendi kendinize zulmetmeyin. (33)
14. Allah'ın azabını hafife almayın. (34)
15. Allah'a kulluk edin ve tağuttan (azgınlardan, sapanlardan) uzak durun. Allah'ın gösterdiği yoldan yürüyün. (36)
16. Her olumsuz şart altında bile sabredin ve Rabbinize bağlı kalın. (41-42)
17. Bilmediklerinizi bilenlere sorun. (43)
18. Sinsi kötülükler ve tuzaklar kurmayın ki Allah'ın gazabına uğramayasınız. (45)
19. Büyüklenmeden yüce rabbinize boyun eğin, itaat edin ve secde edin. (49)
20. İki ilah edinmeyin. Sadece mutlak otorite sahibi tek Allah'tan korkun. (51-52)
21. Allah'ın verdiklerine nankörlük etmeyin. Allah'ın verdiği rızıktan başkalarına (adak/kurban edip) pay ayırmayın. (55)
22. Meleklere Allah'ın kızları demeyin. (57)

23. Allah size kız çocuk verdi diye üzülmeyin. Onu da erkek çocuk kadar sevin ve Allah'a nankörlük etmeyin. (58-59)

24. Hoşunuza gitmeyen şeyi Allah'a maletmeyin. Dilinizi yalana alıştırmayın ve her şeyin sahibinin Allah olduğunu aklınızdan çıkarmayın. (62)

25. Gözetiminiz ve emriniz altında olanlara Alah'ın verdiği rızıktan verin. Allah'a nankörlük etmeyin. (71)

26. Batıla inanmayın ve Allah'ın nimetlerine nankörlük etmeyin. (72)

27. Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. (73)

28. İnsanları Allah'ın yolundan alıkoymayın. Bozgunculuk yapmayın. (88)

29. Allah adaleti, iyiliği, yakınlara vermeyi emreder. Ahlaksızlığı, kötülüğü ve taşkınlığı yasaklar. Düşünesiniz diye size öğüt verir. (90)

30. Sözleştiğiniz zaman Allah'a verdiğiniz sözü tutun. Allah'ı kendinize kefil tutarak sağlama bağladıktan sonra yeminlerinizi bozmayın. (91)

31. Birbirinizi aldatmak için yemin etmeyin. (94)

32. Kur'an okuduğun zaman koğulmuş şeytandan Allah'a sığın. (98)

33. Kalbin imanla dolu olduğu halde zorlanmanın dışında kesinlikle gönlünü inkarcılığa açma; yoksa Allah'ın gazabına uğrarsın. (106)

34. Dünya hayatını ahirete üstün tutma. (107)

35. Sadece Allah'a kulluk edin ve onun verdiği rızıklardan helal ve temiz olanları yiyin ve Allah'ın nimetlerine şükredin. (114)

36. Allah size Ölmüş hayvan, kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına kurban edileni haram kılmıştır. Fakat kim zorda kalırsa saldırmadan ve sınırı aşmadan yiyebilir. (115)

37. Diliniz yalana alışkın olduğu için bilip bilmeden şu helal şu haram demeyin. Yoksa Allah hakkında yalan uydurmuş olursunuz. Allah hakkında yalan uyduranlar ise kurtuluşa eremez. (116)

38. Müşriklerden olmayan İbrahim'in hanif olan yoluna uy. (123)

39. Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır. Onlarla en güzel şekilde mücade et. (125)

40. Sadece Allah için sabret. İnkarcıların söyledikleri için üzülme. Onların tuzakları seni bunaltmasın. (127)

سورة الضحى

DUHÂ SÛRESİ (93)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: Kuşluk vakti anlamına gelir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de Fecr Sûresinden sonra indirildiği rivayet edilmiştir.(1)

Sûrenin Konusu: Sûre, bir müddet vahyin kesilmesi sebebiyle endişelenen Peygamberi rahatlatmakta ve vahyin devam edeceğini haber vermektedir. Bu sûre ile şu gerçek de ortaya çıkmaktadır ki, Kur'an Hz. Muhammed'in kendiliğinden uydurduğu bir söz değildir. Eğer öyle olsaydı, hiç kesintiye uğramadan Muhammed (sav)'in de korkmasına ve endişelenmesine gerek kalmadan istediği gibi sürüp giderdi.

وَالضُّحَى (1) وَاللَّيْلِ اذَا سَجَى (2) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى (3)
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى (4) وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى
(5) اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوَى (6) وَوَجَدَكَ ضَالاً فَهَدَى (7) وَوَجَدَكَ
عَائِلاً فَاَغْنَى (8) فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلاَ تَقْهَرْ (9) وَاَمَّا السَّائِلَ فَلاَ تَنْهَرْ
(10) وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (11)

"Andolsun kuşluk vaktine.

Sukuna erdiği vakit gece'ye..

Rabbin seni terketmedi ve sana darılmadı.

Gerçekten ahiret/sonuç senin için dünyadan/evvelinden daha hayırlıdır.

Rabbin sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın.

Seni yetim bulup, barındırmadı mı?

Seni dalalette bulup, doğru yolu göstermedi mi?

Seni fakir bulup, zengin etmedi mi?

Şimdi yetimi hor görme.

İsteyeni/dilenciyi azarlama.

Rabbinin nimetini ise, haydi anlat." (ayet: 1-11)

Kuşluk vakti, yeni bir günün başlangıcıdır. Daha doğrusu işe girişme vaktidir. Sabah erken, güneşin ilk ışıklarıyla yola çıkan birisi, kuşluk vakti kendisini işine vermeye başlamıştır.

Peygamberliğin hazırlık döneminin tamamlanıp, görevin başına geçme ve insanları uyarma zamanının geldiğini işaret etmesi mümkündür. Karanlığı iyice ortalığı bürümüş ve herşeyin karanlığa gömülmüş olduğu bir zaman dilimi geride kalmış ve işbaşı zamanı gelmiştir.

Öyleyse Rabbinin seni her zaman gözetlediğini ve sana yardımcı olacağını düşünerek işine başla. Onun seni terk edeceğini veya sana darıldığını düşünme. Sen, onun yolunda yürürsen, geleceğin geçmişinden hayırlı olacaktır. Rabbin seni başarıya ulaştıracaktır. Sana nimetini artıracak, verdikçe verecektir.

Peygamberin, peygamberliğinin baharında morale ve desteğe ihtiyacı vardı. Sıkıntılarının ve tereddütlerinin giderilmesi gerekiyordu. Hiç kimsenin kendisine inanmadığı bir dünyadan, kendisine inanan bir toplum teşekkül ettirmek ve dünyaya sadece Allah'ın vahyinin ışığında bir hayat anlayışı benimsetmek kolay değildir. Ama bir yerden başlamak gerekiyordu. Allah, ona geçmişte verdiği nimetleri hatırlatarak, geleceğinin geçmişinden daha parlak olacağını müjdeliyor.

Yetim iken barındırmış, imandan, kitaptan habersiz dalalet içinde, ne yapacağını bilmez biri iken zengin kılmış ve ihtiyaçlarını gidermişti. Bunları yapan Allah, gelecekte ise daha hayırlılarını vaat ediyordu. Fakat, ondan istediği bazı görevler de vardı. Bunlar:

1) Yetimi hor görmemesi, kendisinden bir şey isteyeni/dileyeni azarlamaması,

2) Rabbinin nimetlerini insanlara anlatması.

Allah, kullarını yetimdir, fakirdir, zengindir diye bir ayırıma tabi tutmuyor. Toplumsal hayatı güçlendirmek için yetimlerin korunmasına ve muhtaçların gözetilmesine teşvik ediyor. Bir zamanlar kendisi de yetim

olarak büyüyen Peygambere bunu hatırlatarak, onun yüreğini yetimlere karşı yumuşatıyor ve kendisini büyük görerek, onlardan ilgisini kesmemesini istiyor.

Rabbinin nimetlerini anlatmak ise, insanlara yeryüzünde bulunuş gayelerini, sahip oldukları imkanların nereden geldiğini ve sonuçta nereye gideceklerini anlatmaktadır. Dinin temel hedefi de budur. İnsanı, kendisi ve Rabbini bilen bir insan yapmak. Görev ve sorumluluklarının farkına vardırmaktır. Nimete şükretmeyen görevini yerine getiremez.

DUHÂ SURESİNDEN EMİRLER/YASAKLAR

1. Yetimi hor görme. (9)

2. Dileyeni(isteyeni) azarlama. (10)

3. Rabbinin nimetini anlat. (11)

سورة الانشراح

İNŞİRAH SÛRESİ (94)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: İç açma, gönlü genişletme, ferahlandırma anlamına gelir. Peygamberin içindeki gam, tasa, sıkıntıların giderilip, yerine iman lezzetinin tattırılması ve cennet müjdesinin coşkusunun yerleştirilmesinden bahsedildiği için bu ismi almıştır.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de Duhâ Sûresi'nden sonra indirilmiştir.

Sûre'nin Konusu: Peygamberin moral açıdan takviye edilmesi ve gönül rahatlığının sağlanması, sıkıntılarının bertaraf edilmesine yönelik ayetler.

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ (1) وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ (2) اَلَّذِي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ (3) وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ (4) فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (5) اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (6) فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ (7) وَاِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ (8)

"Senin göğsünü ferahlatıp, genişletmedik mi?

Yükünü üzerinden indirmedik mi?

Ki o belini bükmüştü.

Şanını/anlayışını yükseltmedik mi?

Şüphesiz her zorlukla, bir kolaylık vardır.

Yine her zorlukla bir kolaylık vardır.